

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenharmadik évfolyam. XI. füzet. November 1874.

Előfizetési díj egy évre: azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek” nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy évdíj beküldése mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, a várban, Dísz-tér 12. sz. a. I. em.
Mérsékelt díjért mindennemű hirdetések közöltetnek.*

Keglevich Béla gróf elnöki beszéde az országos erdészeti egyesület kalocsai közgyűlésén.

T. közgyűlés! Miután e helyen, melyen összegyűltünk, vendégek vagyunk, mindenekelőtt kötelességemnek tartom köszönetünket kifejezni azon szives vendégszeretetért, melylyel ezen termék rendelkezésünkre bocsáttattak. (Helyeslés.)

Van szerencsém továbbá üdvözölni azon t. urakat, kik úgy Kalocsa, mint Pestmegye, nemkülönben Budapest és Szabadka részéről e gyűlésünkben mint megyei és városi képviselők megjelenni sziveskedtek. (Éljenzés!)

Mielőtt a mai gyűlés tárgysorozatára átmennénk, röviden vázlatát fogom adni egyesületünk működésének a lefolyt két évről. (Halljuk!)

Mint méltóztatnak tudni, rendes évi közgyűlésünket alapszabályaink értelmében legutoljára Tordán tartottuk meg. Az ezt követő évben alapszabályszerűleg szintén kellett volna közgyűlést tartani. Hogy ezt miért nem tartottuk meg, azt mindenesetre indokolnunk kell azokra nézve legalább, kik nem

vehettek részt azon ugynevezett rendkívüli közgyűlésen, melyet Budapesten tartottunk.

Ugyanis 1873-ban tartatott Bécsben az ugynevezett világkiállítás. Egyesületünk tagjai többnyire a vidéken élő gazdálkodó közönség lévén, valamint az igazgató-választmány, ugy azon tagok is, a kikkel értekezni alkalmunk volt, azon nézetben voltak, hogy tagtársainkat, ha utazást tehetnek, inkább fogja érdekelni a Bécsben megnyitva álló nemzetközi kiállítás, és pedig annál is inkább, miután, mint köztudomásu dolog volt, azon a magyarországi erdészetnek kitünő jelesen kellett képviselve lenni.

Ennek következtében az elnökség s az igazgató-választmány, mely a közgyűlés iránti intézkedéssel meg volt bizva, abban állapodott meg, hogy 1873-ban nem tart az egyesület vándor-gyűlést, hanem meglévő felhatalmazása értelmében intézi el a folyó ügyeket.

Áttérve már most az egyesület vagyoni állapotának leírására, az egyesület tagjai mintegy 700 egynéhányra tehetők. Van ezek között 430 évdijas és 290 alapító tag. A vagyon kevés különbséggel megközelíti az 50.000 frtot, a melyből 6000 frt képviselve van azon irodalmi vállalatban, mely most az egyesület tulajdona; a többi rész vagy értékpapirokban, vagy magánosok alapító kötvényeiben fekszik.

Szaporodott ezen összeg legujabban ismét egy 1000 frtos magyar szőlődézsma váltságú papirral, mely hogy az egyesület részére felajánltatott, az a társulatunk ügyeiről buzgón gondoskodó t. titkárunk tapintatos eljárásának köszönhető. (Élénk éljenzés!)

Egyesületünk tagjainak száma ujabban több alapító taggal szaporodott, s mint rendszeren közgyűlések alkalmával történni szokott, most is lesz szerencsénk uj tagokat bejelenteni.

De a mint ez az emberi életben történni szokott, nem lehet mindent rózsás színben feltüntetni, hanem a kedvező kevésbé kedvezővel váltakozik, így van ez egyesületünknel is, s kénytelen vagyok jelenteni, hogy ezuttal a szokottnál talán valamivel nagyobb azoknak a százaléka, kik késedelmesebben fizetik be úgy alapítványi, mint tagsági díjaikat.

Ezen körülmény azonban, melyet szintén a rossz pénzviszonyoknak kell tulajdonítanunk, nem olyan aggasztó, hogy azért komoly baj támadhatna egyletünkre nézve, s hiszszük, hogy a hátralékosok százaléka a jövő évben kevesülni fog.

A szellemi működést s egyéb ügyeket illetőleg, melyek az igazgató-választmányt és elnökséget illetik, igyekeztünk lehetőleg előmozdítani.

E tekintetben is azonban mindenekelőtt egy kedvezőtlen eredményt kell bejelentennem, a mennyiben mindeddig nem voltunk képesek eleget tenni a kassai közgyűlés azon határozatának, hogy az egylet vagyona ingatlanba fektetessék, hogy így az intézet saját házzal rendelkezessék.

De azt hiszem, hogy ha egyebet nem mondunk, csak azt, hogy ezt nem voltunk képesek keresztülvinni, nagyon hosszas magyarázatra még sincs szükség. Mindenki belátja azt, hogy a jelenlegi pénzviszonyok mellett, midőn nagy nehézséggel jár kölcsönpénzt felvenni, lehetetlen volt e tervet keresztülvinni, mert egyrészt a meglévő tőke a cél kivételére nem is elegendő, s másrészt az egylet érdekével és fennmaradásával nem is egyeztethető össze, hogy az egész tőke felhasználtassék. A cél az volt, hogy részben saját pénzünkkel, részben olcsó kamat mellett, valamely intézettől kölcsön vett pénzen egy törlesztésre alapított házvételt foganatosítsunk, úgy, hogy saját házunkban, mint bérlők, de részletfizetéssel a tőkét is törlesztve, lakhattunk volna, úgy, hogy az utóbb tulajdonunkká lett volna.

Erre azonban nem éreztünk magunkban bátorságot, a mire nézve merem remélni, hogy t. tagtársaink jóváhagyásával találkozunk. Ebből azonban nem az következik, hogy e határozattól egyesületünk elálljon, hanem az, hogy méltóztassanak azt jobb időkre elhalasztani. Az elnökség e határozat kivételére bizonyára oly időt fog választani, midőn e terv létesítése a társulat érdekeivel összeegyeztethető lesz. (Helyeslés.)

A szellemi téren igyekeztünk mozogni, a mennyire tehetőségeink megengedték. Jelesen figyelmükbe ajánlom azon tényt, hogy, kivált működésünk kezdetén, több éven keresztül ignorálni látszóttak az országban azt, hogy létezőnk, hogy létezik egy oly czélú társulat, mely alapos tudománnyal kezeli az ország vitális érdekeivel összefüggő erdők gazdasági ügyének kérdéseit.

Eme kedvezőtlen jelenség tünni kezd, s a közönség tudja, hogy létezőnk, és kezdi érezni, hogy ha erdészeti szakügyekben maga nem elég jártas, a társulathoz fordulván, ott kellő utasítást és tanácsot nyerhet, melynek nyomán saját érdekeit jobban előmozdithatja.

Fordultak hozzánk e részben nem csak magánosok, hanem testületek is, s akárhányszor volt eset reá, hogy a kormány részéről is megkerestettünk véleményadás végett.

Nem akarom az önök figyelmét fárasztani, hogy egyenként felsoroljam a tényeket, csak egyszerűen constatálni akartam, hogy e részben haladás tapasztalható.

Közbenjártunk a részben is, hogy a kiállítás alkalmával négy fiatal magyar erdész küldessék Bécsbe; továbbá résztvetünk a vilákiállítás alkalmával a magyarországi erdőkiállításban is, egyfelől a magyar erdészeti irodalom kiállításával, s másfelől azon serkentő iratokkal és tanácsokkal, mellyekkel erdőbirtokosainkat a kiállításban való versenyzésre buzdítottuk. Működésünk az egyesület számára a nemzetközi bíráló bizottság részéről az elismerő okmányt nyerte. (Helyeslés.)

Részemről legfontosabb vivmánynak tekintem azt, és büszkén mondom, hogy midőn e kérdés mult évi rendkívüli közgyűlésünkön elhatározás alá került, ellenmondás nélkül, egyhangulag történt abban megállapodás, miszerint az egyesület vagyonából 6000 forint arra szenteltessék, hogy az addig magánkezekben volt s teljes elismerést érdemlőleg kezelt „Erdészeti Lapok“ című szakfolyóirat az egylet tulajdonává váljék. (Helyeslés.)

Ezen szellemi tőke többé nincs kitéve annak, hogy magánosok viszonyaitól függjön. Az egyesület ezen tényével biztosította az „Erdészeti Lapok“ jövőjét, s így megteremtette azon közeget, mely céljaink és törekvéseink egyik leghivatottabb terjesztője. A lap bővített terjedelemben jelenik meg, s mindenesetre legörvendetesebb vivmánya törekvéseinknek.

Megengedem, hogy nem épen fényes azon eredmény, melyet a felhozottakban előterjeszteni szerencsém volt; de a mi működésünk nem annyira szemkápráztató, hogy valami fényes eredményeket lehessen a közönség előtt feltüntetni. Az által azonban, a miket felsoroltam: az anyagi viszonyoknak örvendetes gyarapodása s a szellemi mozgás által, melyet igyekszünk kifejtetni, mindenesetre jelét adta egyesületünk annak, hogy mindent elkövetett, a mi céljainak sikeres elérésére hatalmában állott.

És itt ismételtén ki kell emelnem, hogy ha az eredményeket nézzük, ha a tevékenységet szemléljük, nyomról-nyomra mindenütt ott találjuk azt, ki az egyesület ügyeit fáradhatlanul elősegíteni igyekszik, ott találjuk az egyesület főfactorát, a mellettem ülő titkár urat, kit ezért az egyesület nevében szívélyesen üdvözlök. (Élénk éljenzés!)

Van még egy ténye az igazgató-választmánynak, melyet fel kell említenem, s ez az, miszerint, tekintettel arra, hogy a közelmúltban az adócataster kérdése ugy a sajtóban, mint az

országgyűlés kebelében nagy érdekeltséget gerjesztett, sőt az országgyűlés két háza között bizonyos ellentéteket idézett elő, az igazgató-választmány gondoskodott arról, hogy e kérdés a jelen közgyűlés folyama alatt tanácskozás alá kerüljön, az egyesület e tekintetben nyilatkozzék.

Végül még két indítvánnyal akarom a t. közgyűlés figyelmét igénybe venni, s arra kérem önöket, t. tagtársaim, méltóztassanak ezen indítványok fölött még a napirend előtt határozni, mert részben oly dolgot foglalnak magukban, mely az általam előbb említett ügygyel kapcsolatban áll, részben pedig oly természetűek, miszerint azt hiszem, alig lesz ellene ellenvélemény. Méltóztassanak minden esetre nyilatkozni ezen részemről igen fontosaknak ismert tárgyak iránt. (Halljuk!)

Az egyik indítvány az erdőtörvényre vonatkozik. Méltóztatnak tudni, hogy régebben enquete hivatott össze az illető ministerium által az erdőtörvény javaslatának kidolgozására. Ezen bizottságban kellő figyelem volt az erdészeti egyesületre, s abban többen részt is vettünk. A törvényjavaslat elkészült; hol van azonban az jelenleg, nem tudom: valószínűleg a közgazdászati ministeriumnál. Minden sürgetésünk daczára e törvényjavaslat eddig még nem terjesztetett az országgyűlés elé. Itt természetesen egy nem tőlünk függő ténynyel állunk szemben, a mi azonban nem ment fel bennünket azon köteleességünk alól, hogy e tekintetben is megtegyünk mindent, a mit tenni lehet.

Ez pedig nem állana egyébből, mint hogy ismét felirjunk az illető helyre, és pedig nem csupán a földmívelési ministeriumhoz, hanem külön a pénzügyministerhez is, ki tudvalevőleg igen fukar ember ott, hol az államkincstár terheltetéséről van szó.

Itt pedig csakugyan erről van szó; mert ha nem akarjuk, hogy az erdőtörvényjavaslat, melynek megállapításában

résztvettünk, minden üdvös intézkedései mellett holt betű maradjon, elkerülhetetlen az annak foganatosítására szükséges közegek felállítása is. Ezek szakférjfiakból álló erdőfelügyelők lennének, kiknek természetesen minden más hivatalukról le kellvén mondaniok, részökre külön dotatio lesz adandó.

Azért szükséges pedig, hogy a pénzügyminister urhoz külön felirjunk, hogy ő meg ne ijedjen ettől a költségtől, ha tudomására jut, hanem lássa be, hogy ha a 12 millió holdnyi erdőterület, mely Magyarországon létezik, holdanként csak egy krajczárral terheltek is meg, ez egyedül 120.000 forintnyi összeget hoz, melyből fedezhető volna azon körülbelől 100.000 frtnyi költség, mely számításunk szerint a szükséges fő- és mellék hivatalok szervezésére kell. Ez tehát nem oly rendkívüli nagy összeg, mely miatt el kellene ejteni egy magábanvéve kétségtelenül üdvös intézkedést, melyet minden erdőbirtokos az erdeje után adandó igen csekély összeggel kétségkívül annál örömelebb támogathat, mert a szervezendő közegek ugy a magán-, mint a közérdek szempontjából igényelt azon üdvös szolgálatok teljesítésére hivatvák, melyek erdőgazdaságunk rendezését és felvirágzását eszközöndik. (Helyeslés.)

Ez volna az egyik indítvány.

A másik vonatkozik azon általános óhajra, mely ugy az erdész, mint a gazdaközönségnél széltiben tápláltatik, arra t. i., hogy az országban létező két egyetemen oly tanárok alkalmaztassanak, kik az erdészeti tudományokat előadnák.

Nem tekintve azon körülményt, hogy nálunk külön erdészeti akademia van, mégis óhajtanódnak tartanám azt, hogy a jelzett czélből egy ily tanár Budapesten és egy Kolozsvárott alkalmaztassék.

Az eszme kivitele nem kerülne oly nagy költségbe. A döntő indok e tekintetben az, hogy mig egyrészt a selmeczi akadémiára csak az megy, a ki kiválóan az erdészeti szakmát

akarja tanulni, ezek száma pedig nagyon csekély, ama nagyszámu gazdaközönséghez képest, melynek pedig szintén érdekében állana, hogy némileg tájékozva legyen e szakban, — addig másrésről nagyra menne azok száma, kik az egyetemekre elmenvén, szivesen szánnának a gyakorlati életben oly sokszor szükségelt alapos erdészeti ismeretek megszerzésére néhány órát. Ez indítványom elfogadása esetében szintén kérévénnyel kellend a kormányhoz járulnunk a végett, hogy a budapesti és kolozsvári egyetemeken egy-egy erdészeti tanári szék állittassék fel. (Helyeslés.)

Előadott indítványaimat*) t. tagtársaim becses figyelmébe ajánlva közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánítom.

A m. kir. tudomány egyetemeken leendő erdészeti tanszékek felállítása ügyében.

Az Országos Erdészeti-Egyesület előterjesztése Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi m. k. minister urhoz.

354. szám. Nagyméltóságu minister ur! Az „Országos Erdészeti-Egyesület“, melynek céljai közé az erdészeti szakismeretek terjesztése is tartozik, Kalocsán tartott folyó évi rendes közgyűlésén az erdészeti szakoktatás kérdését szintén tárgyalásai körébe vonta.

Az egyesület ezen tárgyalására alkalmat adott a mindennap észlelhető tapasztalatok alapján szerzett azon tudat, hogy hazánkban az erdőgazdaság körében tett téves intézkedések és az ezekből fejlődő érzékeny veszteségek, valamint az egyes birtokosoknak vagy azok utódainak tetemes megrövidítést okozó károk, és mindezekből az erdőkben és az erdőtalaj értékében foglalt nemzeti közvagyon tőkéjén ejtett csorbák legtöbb eset-

*) A közgyűlés az indítványokat egyhangulag elfogadta.

ben onnan származnak, mert maguk az erdőbirtokosok, vagy az érdekeik képviselőivel megbizottak, mint szintén az állami közigazgatást vezető és intéző felsőbb és alsóbb rendű hivatalnokok is, kik mindannyian az illető ügyekben döntő intézkedések eszközzésére hivatvák, nem szerezhették meg és nem bírják az erdészeti tudomány azon általános alapismereteit, melyekre hivatásuk teljes mértékben és jó sikerrel való betöltésére mulhatlanul szükségök van.

Az Országos Erdészeti-Egyesület az eddigi viszonyok természetes következményének tartja az észlelt tapasztalatokat, s bár meg van győződve arról, hogy a jó igyekezet a tanulásra való alkalom hiányát sok esetben pótolhatja, mégis, miután az semmi esetre sem képes azt az ismeretet és látkört adni, mit az alapos tanítás nyújthat, feladatához tartozónak ismeri a közgyűlés egyhangu határozata alapján Nagyméltóságodhoz fordulni azon leghathatósabb segélyért, mely egyik leghivatottabb eszköz leendő arra, hogy alkalmazása által a magyar birodalom erdőségei és erdőgazdaságának vezetése az okszerű kezelés azon éltető elbánásában részesüljenek, melynek állandóan maradó üdvös nyeresége a természetben és földmivelésünk háztartásában általánosan ismert jelentőséggel bíró erdőknek biztos fenntartása, és azoknak czélszerű egészséges alapon eszközölhető legmagasabb jövedelmeztetése.

A segély, melyet nem csak az erdőgazdaság különleges érdekében, de egyszersmind hazánk közjólétének s közigazdaságának érdekében is Nagyméltóságodtól kérünk, az erdészeti ismereteknek a közoktatás terén, és pedig a m. kir. tudományos egyetemeknek útján való terjesztése.

Egyesületünk a szorosabb értelemben vett szakemberek képzésére hivatott erdő-akadémián kívül legelső sorban a m. k. tudományos egyetemeket ismeri azon központoknak, melyek körében az erdészeti tudomány épen azok között volna leg-

inkább terjeszthető, kik úgy birtok-viszonyaiknál, mint társadalmi és közszolgálati állásuknál fogva később hivatva lesznek erdészeti ügyekben döntő határozatokat hozni.

Egyesületünk meg van győződve, hogy Nagyméltóságod mély belátásu bölcsessége előtt hasonlóul ismeretes az, miszerint a nagy földbirtokkal megáldott honpolgár, a törvényhozó, a bíró, az ügyvéd és az államkormányzat intézésében résztvevő felsőbb és alsóbb rendü tisztviselő, a gyakorlati életben többször jönnek azon helyzetbe, mely úgy személyes érdekeik, mint a közérdek szempontjából is kívánatosná teszi azt, hogy az illetők, ha nem is a szorosabb értelemben vett szakember specialis képzettségével, de legalább azon egészséges alapelvekkel és ismeretekkel birjanak, melyek a fennforgó eset helyes irányu és öntudatos megítélésére számukra a kellő világot megadják.

A tudományos egyetemek ezerekre menő hallgatói között kétségen kívül igen sokan lesznek olyanak is, kik önszántukból és azon tudat folytán, hogy a gyakorlati élet mezején arra szükségök leend, az erdészeti tudomány előadását örömet hallgatnák, melyre a különben előirt rendes és köteles tárgyak mellett a kínálkozó és rendelkezésre álló alkalom általuk könnyen fel is használható lehetne; míg ellenkezőleg nem várható az, hogy azon egyetemi tanulók, kik, mint ilyenek, készséggel használták volna fel az alkalmat arra, hogy az erdészeti ismereteket egyetemi tanidejük alatt megszerezzék, később külön erdőakadémiára menjenek azért, hogy a kérdésben forgó ismereteket további idő és külön költség áldozata mellett elsajátíthassák.

A midőn tehát az előadottak alapján hazai erdőbirtokunk és nemzeti köztvagyonunk érdekében Nagyméltóságodat arra kérjük, miszerint a budapesti és kolozsvári tudományos egyetemeken az erdészeti tudomány előadására egy-egy rendes tanszéket felállítani méltóztatnék, úgy hiszszük, hogy a közzgazdá-

szat terén általánosan érzett szükség kielégítését kívánjuk eszközölni, és pedig oly üdvös irányban, és földmivelő hazánk oly étetbevigó gazdasági ágára nézve, mely ugy birtok-terjedelménél mint kétségbevonhatlan fontosságánál fogva, kiválóan megérdemli azt, hogy östermelésre nagyban utalt országunk kormányának különös gondozásában részesüljön.

Nem mulaszthatjuk itt el megemlíteni, miszerint azon körülmény, hogy a budapesti műegyetemen s a hazai gazdasági tanintézeteken az erdészeti ismeretek előadatnak, s ezért az ellenkező nézetben lévők előtt több felsőbb tanintézetben feleslegesnek látszhatnak hasonló előadásokat nyitni: kérelmünk gyengítésére nem szolgálhat, mert a budapesti műegyetem és a gazdasági tanintézetek hallgatói általábanvéve egy szorosabb szakma-kör betöltésére hivatvák, s bár későbbi foglalkozásuk körében az erdészeti ismereteknek igen jó hasznát vehetik, mégis bátran ki mondható, hogy soraikban, miután a műegyetem s a gazdasági tanintézetek végzett növendékei számára a gyakorlati élet másnemű hivatást és működési kört jelölt ki, nem foglalnak helyet azon elemek, melyeket előbb volt szerencsénk, mint olyanokat megjelölni, melyek hivatva lesznek az erdőgazdaság terén később döntő befolyással birni és döntőleg intézkedni.

Egyesületünk egyébiránt még épen támogató indokot is lát abban, hogy az erdészeti ismeretek előadása a műegyetemen szükségesnek lett ismerve, mert a mily helyes ez intézkedés itt, épen olyan, sőt hasonlíthatlanul szükségesebb és hasznosabb az a tudományos egyetemeket látogató fiatalokra nézve.

Kötelességünknek ismerjük előadni még azt is, hogy az erdészeti ügyek iránt érdeklődő közönség, nem egyedül jelen közgyűlésünk alkalmával adott kifejezést annak, hogy a budapesti egyetemen erdészeti tanszék állíttassék fel, — mert, miként Nagyméltóságod bölcsen tudja — az 1872. évben Pesten meg-

tartott közgazdasági congressus szintén kimondotta azt, hogy az erdészeti tudománynak az egyetemen való előadása szükséges.

A hazai törekvések mellett egyébiránt még távolabbi példákra is utalhatunk, és ez a tudományokban előhaladott, s különösen az erdészeti tudományokban első helyen álló Németország, melynek több egyetemén az erdészeti tudományok mindamellet, hogy erdőgazdasága általábanvéve a világ minta-erdészetének mondható, már régi idő óta előadtnak s hol újabb időben is több egyesület és általábanvéve a tanügyi körök ugy nyilatkoztak, hogy az erdészetnek az egyetemeken való előadását szükségesnek ismerik.

Netaláni félreérthetés kikerülése végett megjegyezzük még, miszerint azzal, hogy az erdészetnek a tudományos egyetemeken való előadását szükségesnek ismerjük, távolról sem hozható összefüggő kérdésben az, hogy ezzel a selmeczi erdő-akadémiának, mint olyanoknak fenntartása feleslegessé válnék, és pedig annál kevésbé nem, mert nem tekintve azt, hogy ez intézetre az erdészet specialis szolgálatára hivatott szakemberek növelhetése végett feltétlenül szükség van, mi azt hazánk felső vidékén még mint a magyar tudományosság és nemzetiség tüzhelyét és hű őrét is fenntartatni óhajtjuk.

Meg lévén győződve arról, hogy azon csekély anyagi áldozat, melyet kérelmünk a közjó érdekében Magyarország anyagi és szellemi javára igénybe venni kíván, kedvezőtlen pénzügyi viszonyaink között is lehetséges, és pedig annyival inkább, mert a költség aránylag felette csekély azon előnyhöz képest, melyet nemzetünk és közvagyonosodásunk javára szerezni hivatva van: mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, miszerint a szükséges intézkedéseket lehető mielőbb megtenni méltóztatnék az iránt, hogy a budapesti és kolozsvári egyetemeken az erdészet előadására egy-egy rendes tanári szék állíttassék fel.

Engedje végül Nagyméltóságod kifejezést adni azon hazafiui bizalmunkból folyó rendithetlen hitünknek is, miszerint kérelmünk teljesülését Nagyméltóságodtól, ki nem csak oktatási ügyeink buzgó vezetője, de hazánk közgazdasági állapotának és bajainak is alapos ismerője, annál biztosabb reménnyel várjuk, mert arról is meg vagyunk győződve, hogy Nagyméltóságod a szellemi beruházásokat, melyek a gazdaság és gazdagodás elejét és végét képezik, szintén a leggyümölcsözőbb beruházások közé számítja, és mert tudjuk, hogy teljesítendőnek ismer minden áldozatot, költséget és fáradságot ott, hol a tudomány terjesztése az általános műveltség és felvilágosodás s a közgazdasági jóllét előmozdítására szolgáló intézkedéseket kell foganatosítani. Az Országos Erdészeti-Egyesület közgyűlésének nevében :
Budapesten, 1874. évi október-hó 24-én.

Keglevich Béla,
elnök.

Szerződési minta vasuti talpfának tövön való eladására.

Irta : *Bedő Albert.*

Szerződés, mely egyfelől N. N., mint eladó, továbbá másfelől N. N. udvarhelyi lakos, mint vásárló között 100.000 — egyszázezer — darab vasuti talpfának eladása, illetőleg megvétele iránt az alábbiak szerint kötöttetett :

1. N. N. eladja N. N.-nek a szilvási uradalomhoz tartozó Málabércz, Méheleső, Kisérbércz, Rákmára, Tóoromvölgy, Középbércz, Cserepeskő nevű erdőrészekből 100.000 darab vasuti ászokfa készítésére szükséges azon tölgyfákat, melyek az uradalom erdészeti közegének ítélete szerint vasuti talpfának való feldolgozásra alkalmasak.

Ha azonban a megnevezett erdőrészekből a talpfa-készítésre felhasználható törzsek száma az uradalom részéről átlagos számítás szerint feltételezett 100.000 darab talpfát nem adná ki, akkor köteles vásárló az erdőből kidolgozhatott csekélyebb számú talpfamennyiséggel is beérni.

2. N. N., mint vásárló kötelezi magát az 1. pontban megnevezett erdőrészekből számára talpfakészítésre az uradalom erdészeti közege által kijelölt összes fákból saját költségén és a fatörzsek pazarlását kizáró gondos felhasználással vasuti talpfákat készíttetni, és az uradalomtól legalább 100.000 — egyszázezer — db vasuti talpfát megvenni. A vásárló által való talpfakészítésre azon törzsek jelöltetnek ki, melyek a földszintől kezdve $3\frac{1}{2}'$ — három és fél láb — vagyis a mellmagasságban legalább 13 — tizenhárom — hüvelyk átmérővel bírnak, melyeket aztán vásárló köteles legalább oly mélyen levágni, hogy a visszamaradó törzstuskó ne legyen magasabb, mint a minő átmérővel a leejtett törzs vágáslapja bír.

3. Vásárló köteles az eladónak minden olyan talpfáért, mely $8'$ — nyolcz láb — hosszú, s melynek alsó lapja $10''$ — tíz hüvelyk, — felső lapja $6''$ — hat hüvelyk — széles, magassága szintén $6''$ — hat hüvelyk — darabonként 45 — negyvenöt — krajczárt fizetni; míg a közép, vagyis olyan talpfákért, melyek $8'$ — nyolcz láb — hosszuk, alsó lapjuk $12''$ — tizenkét hüvelyk, — felső lapjuk $9''$ — kilencz hüvelyk, — és magasságuk $6''$ — hat hüvelyk — darabonként 55 — ötvenöt — krajczárt köteles fizetni.

4. Vásárló csupán oly talpfákat készíttethet, melyek a 3-ik pontban megjelölt szélességi és magassági méretekkel bírnak, a hosszúsági méretekre nézve a levágott faanyag minél czélszerűbb kihasználhatása végett megengedtetik, hogy oly törzsekből, melyeknek talpfára alkalmas része a nyolcz lábas talpfa-hosszuság megfelelő többszörösét nem adja, az előbbi

pontban megjelölt 8' hosszúságnál rövidebb vagy hosszabb talpfát is készíttethessen, mely esetben az ilyen talpfáért az előbbi pontban meghatározott alapárakat a nyolcz láb hosszúsághoz viszonyló hossz méret arányában fizeti, így például, ha 9' — kilencz láb — hosszú talpfát készített, akkor azok ára egyenlő a 45 vagy 55 krajczáros alapárral és ezen ár egy nyolczad részével; míg viszont, ha a készített talpfa csak 7' hosszú lenne, akkor a szerződési alapárnál megfelelő arányban kevesebbet, vagyis az alapár $\frac{7}{8}$ -ad részét fizeti.

5. Vásárló köteles az általa levágott fákból annyi talpfát készíttetni, mennyi azokból a szilvási uradalom erdészeti képviselőjének ítélete szerint készíthető, mihez képest talpfára alkalmas törzseket vagy törzsrészeket visszahagyni semmi szin alatt sem szabad.

6. Vásárló köteles az általa készítenő talpfák alsó lapját a hasító-fűrészszel feldolgoztatni, s mindazon fáért, mely az uradalom erdészeti képviselőjének ítélete szerint talpfára alkalmas, de vásárló által arra fel nem dolgoztatott, köblábanként 18 — tizennyolcz — krajczárt fizetni; ugyanezen köbláb szerinti árt fizeti vásárló azon fatörzsekért vagy törzsrészekért is, melyek talpfakészítésre alkalmasak voltak, de a melyek vásárló munkásainak hanyagsága miatt eltörtek, rövidre vágattak, vagy elhasadtak.

7. Vásárló köteles az általa megvett 100.000 — egy-százezer — darab talpfáért járó összes vételárt eladónak következő részletekben megfizetni :

a szerződés aláírása alkalmával foglaló vagy biztosíték fejében fizet 5000 — ötezer — forintot, mely összeg azonban az idei deczember-hó 15-én teljesítendő fizetés megtörténte után a vételárba számíttatik be;

1875. évi február-hó 15-én fizet 10.000 — tizezer — forintot; 1875. évi ápril-hó 15-én fizet 10.000 — tizezer —

forintot; 1875. évi június-hó 15-én fizet 10.000 — tizezer — forintot, míg a hátralévő többi részt, vagyis azon összeget, mely a 35.000 — harminczötezer — forint értéken felül készíthető talpfa-tömegért — ideértve a készített közép-talpfákat is — jár, 1875. évi augusztus 15-én köteles fizetni.

Ezen fizetéseknek a megjelölt határnapokon mindenesetre, és még akkor is meg kell történni, ha vásárló egyetlen talpfát sem dolgoztathatna fel, vagy szállíttatna is ki az erdőből.

8. A vásárló által készített talpfák, vagy e célra levágott szálfák mindaddig a szilvási uradalom tulajdonai maradnak, míg azok vásárló részére át nem adattak, illetőleg azok ára eladónak vásárló által meg nem fizettetett. A talpfa átadása és átvétele helyt az erdőben történik.

9. Vásárló köteles a részéről feldolgozott talpfákat saját bélyegével ellátni, s azokat a különböző méret-osztályzatok szerint külön-külön 25—50 — huszonöt egész ötven — darabból álló csomókba rakatni össze, hogy azok az átadásnál könnyen megolvashatók, illetőleg számba vehetők legyenek.

10. Vásárló köteles a megvett talpfákat 1876. évi május 1-ig feldolgoztatni és az erdőből kiszállíttatni, mit ha ezen időig nem teljesítene, akkor minden joga megszűnik arra, hogy azokat ott feldolgozza, vagy onnan kiszállítsa, miután a megjelölt időn túl visszamaradó összes talpfa és faanyag minden költség vagy kárpótlás térítése nélkül az uradalom számára marad vissza, minden tekintet nélkül arra, hogy vásárló azok árát ezen szerződés 7. pontja értelmében megfizette.

11. Oly talpfa, mely az uradalom bélyegével nincs ellátva, s melynek árát vásárló meg nem fizette, az erdőből nem szállítható ki, és ha mégis megtörténnék, hogy ily bélyeg nélküli, vagy meg nem fizetett talpfa kiszállíttatik, köteles vásárló minden egy darab ily talpfaért — akár volt az bélyegével ellátva, akár nem — darabonként 10 — tiz — forintot a

szilvási uradalom pénztárába az illető uradalmi közeg által teljesített felszólítás után 3 — három — nap alatt minden kifogás nélkül megfizetni. A talpfák kiszállítása az erdőből csak a rendesen használt, vagy az uradalom erdészeti közege által e célra kijelölt erdei uton történik.

12. Vásárló teljes kártérítéssel tartozik az általa, megbizottjai vagy munkásai által az erdőben okozott mindennemű kárért, és köteles az uradalom erdészeti közege által foganatosított kárbecsüt mint teljes hitelt bíró és nyújtó okmányt elismerni, s az abban foglalt kártérítési összeget a becsü-okmány kézbesítésének napjától számítva eladónak 21 nap alatt megfizetni.

13. A talpfa készítése után visszamaradó hulladék, ág és galyfa, vagy talpfára nem alkalmas törzsrészek az uradalom tulajdonát képezik; az uradalom azonban köteles a vásárló munkásai számára fűtésre és főzésre, vagy kunyhóik összeállítására szükséges faanyagot a hulladék, ág és galyfából ingyen kiszolgáltatni.

14. Ezen szerződés a szerződő felek netaláni halála esetében azok törvényes jogutódaira száll át.

15. Vásárló ezen szerződést az eladó beleegyezése nélkül másra nem ruházhatja át.

16. Az ezen szerződésből folyó bélyeg- és illetékdijakat vásárló sajátjából fedezi.

17. Per esetében alávetik magukat a szerződő felek a felperes által tetszés szerint választandó és N. megye területén székelő bármely járásbírósnak és a sommás-per eljárásának.

18. Ezen szerződés egy eredeti példányban állíttatik ki, s ez az eladó kezénél marad; vásárlónak azonban ezen eredeti példányról hiteles másolat adatik ki.

19. Ezen szerződés a szerződő felek által teljesített aláírás után azonnal teljes jogerejűvé válik.

Kelt Budapesten, 1874. szeptember-hó.

Az erdőbecslési számításoknál alkalmazott szakozási módzatok.

Dr. Grebbe K. „Üzem- és hozamrendezése“ után közli Albert Ákos.

(Vége).

A képletes szakozási módok alapelvei elleni kételyek.

A képletes szakozási módok alapelvei mind szabályos állapot, készlet növedék, termési táblák, forda, valóságos készlet és növedék sok kétely- és meggondolásra szolgáltatnak okot.

1. Szabályos állapot. Oly szabályos állapot, melyet a képletes szakozási módok óhajtanak, követelnek és föltételeznek nem létezik, de el sem éretik soha és sehol. Legelőször is az oly sokszerűen változó, s különféle átmeneteket feltűntető termőhely gátolja azt, s majd ez, majd amaz állabalakot, magasabb vagy rövidebb fordát igényel, minek következtében az érték- és tömegtermés is más, eltérő folyamatot követ; másodszor az újbólitás nagyobb vagy kisebb mértékben elért sikere, az értékek megmaradása, vagy részbeni kivészése, a vágás-folyamat vagy ritkítás eltérő kezeltetése, valamint az erdőnek elkerülhetetlen károsításai, hó, zúzmara, széltörés, rovarfalás, szolgalmak, tűz, legeltetés stb. által az erdőállapot oly módon háboríttatik, hogy a szabályos állapot egészen soha el nem érhető, sem pedig fenn nem tartható; harmadszor a czélszerű kezelés fölötti nézetek, újbólitás és tenyésztési módok egyik vagy másik fanem előnye, nagyobb-kisebb forda, tiszta- vagy elegyes állabok, nagyobb, vagy kisebb mérvű ritkítás sat. nemcsak az erdészeti tapasztalatok további kifejlődésétől függnnek, hanem idővel annyival is inkább változtatás alá esnek, a mennyivel az értékesíthetési viszonyok, szolgalmak, igények és követelmények az üzleti és kereskedelmi haladással vagy pan-

gással gyarapodnak vagy kisebbednek; negyedszer és végre a változatlan szabályos állapot változatlanul egyenlő termőképességű talajt tételez föl, s minden az erdőterületen létrejövő változások által háborgattatik. Az bizonyos, miszerint az erdőrendezésnek határozott cél felé kell törekednie, s ez irányban a szakozási mód is, minden irányadó valóságos és valószínűleg beálló viszonyok tekintetbe vétele mellett a fa- és üzemnemre, fordára, korosztályokra és a vágássorra nézve rendezett erdőállapotot czéloz, s míg ez beelégszik a végcél felállításával, nyomozva azon utakat és módokat, melyek segélyével, s a mennyire a jelen körülmények azt megengedik, ezen cél eléréssék, addig a képletes szakozási módoknál a szabályos állapot fatömege és növedékével, mind meglevő és főtényező már adva van, s a legközelebbi időben már határozott befolyást gyakorol a hozam nagyságára.

2. Szabályos készlet és növedék. A képletes szakozási módok azon elvből indulnak ki, miszerint a szabályos állapotnak, bizonyos szabályos készlet és növedék felel meg. Ha ezen föltevés meg is áll, azért semmi esetre sem következik, hogy a szabályos készlettel egyenlő, vagy azt megközelítő készlet, csak szabályos állapotban jöhetne létre, s így a szabályos növedékekkel egyenlő valóságos növedékekkel birjon; vagy pedig, hogy a valóságos készlet a valóságos növedékhez oly viszonyban álljon, mint a szabályos készlet a szabályos növedékhez áll. Ezen nagyon lényeges körülmény a képletes szakozási módok legnagyobb része fölött pálczát tör.

Ha a készletek tulnyomólag öreg, vágható, tulélt, hanyatló állabok terméséből állanak, a középkorúak és fiatalok pedig alig, vagy éppen nincsenek képviselve, mely eset a közép- és szállalóüzemből szálerdőüzembei átmeneteknél igen gyakori — meglehet, hogy tul is szárnyaltatik a szabályos készlet, a nélkül azonban, hogy a szabályos korfokozat és növedék meg-

lennének. Egészen ellenkező leend a készlet és növedék közötti viszony középkoru állabokban, s más a szabályos állapotnál. Sőt még azon eset is képzelhető, miszerint szabályos korfozozat mellett a hiányos és változó termőhelyi viszonyok folytán a jelen készlet és növedék a szabályostól nagyon is eltérnek.

Ezen és hasonló tények a rendezés gyakorlati keresztülvitelénél, kiválólag eltérő állabviszonyok és korosztályok mellett, nagyon is előtérbe lépnek; s így azon határozott meggyőződésre vezetnek, hogy Hundeshagen elve (szk : szn = jk : jn), a kincstári hozamszámítás alapja (szabályos növedék), s Karl képlete utolsó részének föltétele (t. i. tömeggyarapodás vagy tömegesökkenéssel, hasonló arányban a növedék is gyarapszik vagy csökken), nagyon is ingó alapokon nyugszanak s igen gyakran a valósággal ellenkeznek.

3. Szabályos termési táblák. Ily táblázatok felállítása, melyeket Hundeshagen és Karl képletes számításai, már a használati százalék szempontjából, nem nélkülözhetnek, nagyon nehéz, s majdnem lehetetlen. A legnagyobb nehézség abban fekszik, hogy a szabályos termőhely nagyon relativ valami, hogy a szabályos zárlat fogalma is tág határok között mozog; hogy némely üzemnél, pl. középerdőben, a mint az a valóságban észszerű kezelés mellett találtatik, egyenlően fennálló szabályos állapot nem is létezik; hogy ily táblázatok csak tiszta állabokra alkalmazhatók, míg az elegyes állabok is nemcsak nagy terjedelemben fordulnak elő, hanem az újabb erdőkezelés folytán céloztatnak is, hogy a növedék- és tömeggyarapodás lényegesen függ az állabok eredete és alakjától; s így épen nem lehetséges oly tökéletes és tiszta állabok összfüggő sorát föltalálni, melyek nyomán a szabályos termési táblák készíthetők lennének. Tegyük föl, hogy azok mindamellettt pontosan elkészíthetők, mégis ha tekintetbe vesszük a termőhely kétes becslését, mi annak sokszerű változatánál fogva nagyon

is lehetséges, belátható, miszerint oly képletek, melyek főtényezői oly ingó alapon nyugszanak, megnyugtató eredményt nem nyújthatnak.

4. Szabályos fordá. Minden erdőrendezési módnak kivétel nélkül, a hozamszámítás és üzemrendezés szempontjából bizonyos, czélszerű fordával kell birnia; ámbár a valóságban, kivált rendetlen állapot mellett, talán egy állab sem éri el a rendes vághatási kort, s attól gyakran lényeges eltérések tétetnek. Mennél szembeötlőbb és elkerülhetetlenebb a jelen kor-nak a szabályostól való eltérése, annál helytelenebbnek tünik föl a fordát, oly kiváló hozamszámítási tényezővé tenni, mint ez Hundeshagennél és az osztrák kincstári hozamszámítási módnál közvetlenül, Heyer és Karlnál közvetve megtörtént.

Az egyesített szakozási mód is előre megállapított fordából indul ki, s azt ugyan miut lényeges, de legkevésbé mint határozottan irányadó tényezőt, használja a tömeg- és térbeosztásnál; az állaboknak a korszakokba való meggondolt beosztása által azok mindenikének a legalkalmasabb vághatási kort szabja meg, s az illető korszak határai között az állabokban a válogatást is megengedi a nélkül, hogy alapföltételeiben megváltozna.

5. Valóságos készlet és növedék. Fentebbieken kívül a képletes hozamszámítási módoknál nem lényegtelen szerepet játszanak a valóságos készlet és növedék is. E szerint tehát minden hiba, mely ezek fölvetelénél elkövetetett, aránylagosan befolyást gyakorol a hozamra is, és hamis eredményhez vezet. Hogy pedig ez mennél szűkebb korlátok között mozogjon, a készletek fölvétele legpontosabban eszközendő, és gyakori ellenőrző felvételek is teendők. Ki azonban csak némiképen ismerős a tömeg- és növedékbecsléssel, tudja, hogy ezen követelmény kiterjedett erdőknél a lehetetlenségek közé tartozik.

Az egyesített szakozási mód korszaki térbeosztásában biztos alappal bír, a kezelés állapota, minden korszak végén, világosan kitűnik, t. i. vajjon tér- és tömegtulvágás, vagy hátralék maradt-e fenn; s épen ily módon ellenőriztetik osztagról-osztagra a hozamszámítás is. A becslési hibák itt a legszűkebb határok között mozognak; egy sem terjedhet zavaró következményeivel az átvizsgálási korszakon túl, úgy a mint ez a képletes számításoknál történhet, melyek a becslés ellenőrzésére semmi módot nem nyújtanak, s így annak tarthatósága fölött is többé-kevésbé kételyben vannak.

Az egyesített szakozási módnak még azon előnye is van, hogy a valóságos fatömeg felületesebb becslésével is beelégszik s e mellett csak a legközelebbi korszak vágható állabaira lehet szorítkozni.

b) Az egyes képletes szakozási módok különös hiányai.

Az általános ellenvetésektől eltekintve, a képletes szakozási módok elvei ellen is támaszthatók kétségek.

I. Osztrák kincstári szakozási mód.

1. Ezen mód főhibája, hogy a valóságos növedék helyett a szabályost alkalmazza a hozamszámításnál, szabályos állapotnál az összes főhasználat egy forda határain belől, egyrészen a valóságos, kezdettől meglevő készlet feléből, másrészt pedig az ugyanazon idő alatt létrejött szabályos növedék feléből áll.

Ha tehát, mint mindenkor történni szokott, a valóságos növedék a szabályostól eltér, akkor a képlet által célzott szabályos állapot egy forda alatt el nem érhető. Pl.: ha a valóságos növedék kisebb, vegyük, hogy fele a szabályosnak, akkor a meglevő készlet és valóságos növedék nem elégségesek egy fordára, ha a szabályos növedéknek megfelelő hozam használtatik ki. Ez esetben csak a forda $\frac{2}{3}$ -ára jutnánk ki, s

az ujonnan létrejött készlet a szabályostól $\frac{1}{3}$ -ad részben elmaradna. Ha pl. a készlet 50.000 sz. öl, a szabályos növedék = 1000 n. öl, a valóságos növedék azonban, csak 500 n. öl és X pedig az évek száma, melyre a készlet fél növedékével $\left(\frac{500}{2}X\right)$ kitart; ha mindig a szabályos növedék szerint vágatják, leend:

$$\begin{array}{r} 50000 + 250 X = 1000 X, \\ 50000 = 1000 X - 250 X, \\ 50000 = 750 X, \\ \hline 50000 = X, \\ \hline 750 \\ \text{tehát } X = 66\frac{2}{3} \text{ év.} \end{array}$$

Az ekkor létrejött készlet, feltéve, hogy a szabályos növedék is létre jött azon, csak $66\frac{2}{3} \times \frac{1000}{2} = 33333$ n. öl leend, vagyis 50000 sz. ölnök $\frac{2}{3}$ -ad része.

2. A haladványi átlag szerint $\left(u \times \frac{11}{2}\right)$ számított szabályos készlet mindig nagyobb; minek következtében a második tagban $\left(\frac{jk - szk}{u}\right)$ mindig igen nagy levonás tétetik a szabályos növedékből.

Az utóbbi, különben lényegtelenül befolyó hiba, az előbbit valamiben kiegyenliti, kivált ha a jk a szk után elmarad.

3. Ezen mód a kiegyenlítési időt, maradandólag egyenlővé teszi a fordával, ámbár a kiegyenlítés néha rövidebb, néha hosszabb időt vesz igénybe, a szerint a mint az állabok és korosztályok különböznek.

II. Hundeshagen hozamszámítása.

1. Ezen föltétel szk : szn = vk : h már nem felel meg a valóságos tényállásnak, ha a korosztály és állabminőségben

csak legkisebb eltérés is van. Ezért is mivel ezen hozamszámítási mód, csak egy tényezőn — a valóságos készleten — alapul, más állabviszonyokra és a birtokos igényeire tekintettel nincsen, ellenkezésbe jön a képlet útján számított hozam az újbólitás és állabsorozat követelményeivel.

2. A használati százalék, bizonyos vágathási korhoz van kötve, s a mint utóbbi 10 vagy több évvel magasabban vagy alacsonyabban áll, a hozamszámításra nézve már nagy befolyással bíró határok között mozog. A valóságban pedig az állabok vágathási kora a minőség, a vágássor rendszeresítése, az elővágatások különböző kezeltetése, az igények, hiányok, fölöslegek és értékesítési viszonyok szempontjából, többé-kevésbé elűt a képlet útján számított tarlasztási kortól, és mennél nagyobbak az említett eltérések, annál nagyobb a hiba is a hozamszámításban.

3. Az egyik üzemből a másikba való átmenetnél a használati százalék használhatóságát elvesziti; itt az üzem- és hozamrendezésnek más tényezőkre van szüksége. Középerdőben az eszményi felfaállapot használati százalékát megállapítani nagyon könnyű ugyan, azonban változó felfaállapot viszonyok mellett aligha birna az szilárd alappal.

4. Hundeshagen képlete az utat a szabályos állapothoz igen egyenetlen lépésekkel közelíti meg. Ha a készlet csekély, akkor a kezelés érdekeit csökkentő megtakarítást igényel, ha pedig az igen nagy, akkor a készlet fölösleget előbb tetemes, utóbb fokozatosan hanyatló tömegekben emészti föl. Ellentétbe jön nagyon gyakran az egyenetles tömegbeosztás nagyon fontos követelményeivel.

5. A valóságos készletnek az üzem folyamában a tarolás és újbólitás folytán beálló változásaival az évi hozam is változik; ha pedig ezen folytonosan változó viszonyoknak meg-

felelni akarnánk, akkor a készletet, rövid időközökben újból és újból kellene kipuhatolni és annak nyomán új hozamszámítást eszközölni. Ily eljárás mellett azonban épen be nem bizonyul említett képlet egyszerűsége.

III. Breymann képletes számítása.

Ezen eljárás bizonyos tekintetben előbbinek módosítása; ez a szabályos és valóságos készlet helyett a szabályos és valóságos átlagkort helyettesíti; mindkét mód hasonló alapokon nyugszik, s így az előbbeni ellen felhozott érvek többé-kevésbé itt is fennállanak. Az előbbi mód ellenében azon előnyét említhetnők föl, hogy a valóságos készlet kipuhatására nem szorítkozik. Azonban ezen előny, a fődologgal szemben, inkább csak látszólagos; mert, hogy az egyes állabokat a szabályos termőhelyi állapotra vihessük vissza, megfelelő termési táblákra, s a jelenlegi készlet ismeretére is van szükségünk, de nem mondunk sokat, ha állítjuk, hogy könnyebb a valóságos készletet meghatározni, semmint a jelen állapotot a szabályossal egybehasonlítani. Semmi esetre sem lehet helyben hagyni azt, hogy a kor- és fatömeg egyenes viszonyban állanak, rendetlen és egyenetlen növekvésű állabokban pedig nehéz a valóságos átlagkort meghatározni, s oly hibák követhetők el, melyek a hozamszámításnál nagy befolyást gyakorlandnak. Végre ezen számítási mód azon helytelen föltevésből indul ki, hogy a termőhelyi jóság az állabjóságnak mindig megfelel, mi épen nem mindig áll, az előbbi az utóbbtól hiányos zárlat és károsítások következtében igen gyakran eltérhet, az eltérések e tekintetben a szabályos korosztály fokozat elérésére oly határozott befolyással bírnak, hogy gyakran ismételt fölvétele az állaboknak, s az ennek folytán helyesbített hozamszámítás a célhoz közelebb vezet ugyan, azt azonban teljesen még sem éri el, vagy pedig nagy köruton közelíti meg.

IV. Heyer K. hozamszámítási módja.

Heyer hozamszámítási módjának tudományos alapja ellen elvi ellenvetés nehezen tehető. A számítás főképen a valóságos növedékre alapítja, bizonyos súlyt fektet a kiegyenlítési időszak meghatározásánál az irányadó viszonyokra, kimerítőleg átdolgozott üzemtervet kíván, s e tekintetben többé-kevésbé közelít az egyesített szakozási módhoz,

Ezen eljárás gyengesége csak a tényezők gyakorlatlanságában fekszik, a mennyiben a világon egy erdőrendezőnek sem sikerülend az irányadó tényezőt, vagyis az össznövedéket a kiegyenlítési időtartam alatt azon pontossággal megállapítani, milyenre a biztos alapokon nyugvó hozamszámításnak szüksége van. Azon ellenvetés is áll, mely az osztrák kinestári hozamszámítási módnál a haladványi átlag szerint számított szabályos készletről is felemlített, ámbár az itt elkövethető hiba csekély, s inkább a hozam csökkenésére, sem mint annak emelésére foly be. Végül a kiegyenlítési korszak meghatározása sem oly könnyű, milyennek az felületesen látszik, valamint az utólagosan eszközözlendő üzemterv összeállításnál is lényeges nehézségek merülnek fel.

V. Karl régibb hozamszámítási képlete.

Ezen számítási mód utolsó tagjaig egyezik Heyer képletével, ugyanis :

$$\frac{vk + \overset{0}{vn} - szk}{ek} = vn \pm \frac{kk}{ek}$$

Póttagát $\pm \frac{nk}{ek} \times i$ legjobb tekinteten kívül hagyni, mivel a hozamra lényegtelen befolyást gyakorol.

Karl szabályai a valóságos és szabályos készletre, valamint a valóságos növedékre nézve egyszerűek ugyan, azonban

könnyen tévedésekre vezethetnek. Az állab- és termőhelyi jóságoknak a termési tábla szabályos termőhelyére való visszavezetése nem biztos, a különböző termőhelyeken a növekvés menete is eltérő, a folyónövedék és valóságos készlet a termési táblából vett használati százalék folytán szinte nagyon kétséges, mivel az állabkor meghatározása igen gyakran bizonytalan, s mivel végül egyenlő korban eltérő állabviszonyok mellett a használati százalék is nagyon eltérő lehet.

VI. Karl újabb hozamszámítási módja.

Szorosan véve nem tartozik a képletes számításokhoz, hanem inkább a szakozás bizonyos módosítása. Elvben azon ellenvetés hozható föl ellene, hogy főmódosítóvá a kort teszi, a nélkül, hogy a többi irányadó mozzanatokra is tekintettel lenne; a kivitelre nézve pedig a valóságos területek két ízben eszközrendő redukálása nagy, és alig legyőzhető nehézségekkel járand. Különbösen is az egész eljárás oly körülményes, nehézkes és összetett, hogy ezen számítási mód használhatósága már e tekintetből is hajótörést szenved.

India erdei.

Irtá: Gróf Keglevich Béla.

Élénk érdekeltséggel hallgattuk b. Orczy Elek barátunkat, a ki közelebről érkezett haza Indiából ez évben tett utazásáról, és elmondotta nekünk, merre jártak Csetwertinszkyvel és gr. Batthyányi Elemérrrel, hogy vadásztak ott a forró égélj félelmes vadára, a tigrisre, hányat lőttek, és hogy ki mit látott és tapasztalt.

A tigrist hajtóval vadászták, erdőben vagy jungle (olvasd: dzsongl)-ban; a mi fogalmaink szerint a jungle berket, cserjét,

bozotot vagy sűrűt jelent; az angolok azonban műszót csináltak belőle és elneveztek junglenak mindent, a miben tigrisek tartózkodnak, és a hol azt vadásszák, a mi úgy történik, hogy a lövészek fára másznak és onnan várják a hajtást.

A szemtanu elbeszélése folytán meggyőződtem, hogy mindaz, a mit az ottani erdőkről eddig hallottam, a valóságnak megfelel.

És csakugyan úgy áll a dolog, hogy például ott nagy bajába kerül a vadásznak az állásul kijelölt fán elhelyezkedni, mert az kivétel nélkül majdnem mind gyenge, vékony águ, és a mellett görbe és nyomorék. Az erdőpusztításnak kétségtelen tényei és annak minden irányban észlelhető nyomai az angol kormányt arra kényszerítették, hogy már mintegy 30 évvel ezelőtt oly intézkedéseket léptessen életbe, a melyek az erdő megvédését célozzák, és a melyekhez hasonló intézkedéseknek életbeléptetését várva-várjuk mi is, de mindeddig az óhajtott eredmény nélkül. Nem lesz tehát minden érdek nélkül az, a mit hiteles források után az ottani erdőviszonyokról elmondandó leszek, talán tanulságul is szolgálhat arra, hogy ne a magunk, de a más kárán okuljunk.

I.

Az erdő ott két főcsoportra oszlik, a hová tartozás szempontjából angol területen és szabad területen álló erdőre.

Az előbbi az anyaország Anglia gyarmati területén van, a másik kisebb-nagyobb kiterjedésű a gyarmattal némi tartomány és szövetségi viszonyban lévő és raja (olvasd : rázsa)-nak nevezett fejedelmek alatt álló ugynevezett szabad területekben van.

E rázsáknak, indiai náboboknak, vendégei voltak tigris vadászaink, és főleg az ő területeiken lévő erdőkben és rejtekben jungl (dzsongl) vadásztak, a rázsák látták el őket nem

egyszer fényesen és vendégszeretően, kalauzokat, lovakat az utazáshoz, a vadászatra elefántokat adtak nekik.

Ámde minden fény, pompa és gazdagságuk mellett fát szép növésűt, sudár erős vastag fát nem mutathattak fel; alig találtak vadászaink egy-egy szép példányt, és mindig panaszosan emlegette Orczy, hogy az alföldnek valamely kopott árokpártján görnyedező ákáczfák, a melyeket hol napernyő gyanánt, hol csemegének használ az arra legelésző szarvasmarha, le-lerágván az alsóbb galj leveleit és gyengébb hajtásait, fényes diszpéldányok és valódi zselyeszékek az ottani fákhoz hasonlítva őket, a melyekre a vékony törzsön felmászni csak nagynehezen, rajtuk megmaradni pedig alig lehet, ha csak azokhoz mesterséges combinatióval hozzá nem köti magát az illető accrobata vadász.

E hasonlatból is kitűnik már az, hogy az Ind erdő távol van attól, semhogy ama nagyszerű látványát nyujtáná Amerika őserdeinek, a hol a fa fa mellett sorakozva, számtalan kúszó júszallaggal egymáshoz fűzve végnélküli kiterjedésben szemlélhető; nem lehet ott oly magányban, melyen ember erőszakot nem tett, a tenyészet ama óriásaival találkozni, a melyek századokon át évről-évre hatalmasan fejlődvén, végül oly terjedelmet érnek el, a melyről magának helyes fogalmat szerezní az, a ki ott nem járt, nem képes; századokon át nőnek, fejlődnek és élnek, századokon át haldokolnak azok, mig elvégre elfogy bennök az utolsó éltető nedvesebb is, és akkor összeroskadnak, hogy korhadványukkal egyszerre adják vissza a földnek azt, a mit hosszú időn át vettek el attól, nem is késnek a fiatalok az erdő zártában az óriások halála által keletkezett rést buja tenyészetű növekedésükkel gazdag lombozatukkal betölteni.

Indiában nem oly fenséges a természet, az emberek által elhasználnak tűnik fel, a tájnak többnyire kopott színe van,

roszul esik az embernek azt nézni. A meg nem munkált földek elhagyott parlagok, az erdők szakadozottak, bennük szétszórta faluk vannak, a melyek az emberi nem keletkezésének idejéből valóknak látszanak lenni.

Rokonszenvvel tekintünk mi az emberiség e közös bölcsője felé, és nekünk magyaroknak, kik Ázsiából kerekedtünk ide, az Ind közel rokonunk; legalább bizonyítani látszik azt már az is, hogy magyar tigris-vadászainkat a bennszülöttek saját nyelvükön az „úr“-nak szólították; azt pedig nem lehet tagadni, hogy az magyar aristocraticus megszólítás, a melylyel egyébiránt minden európaít megtisztelnek.

Van ott egy régi romba dőlt erőd, a melyet „Sátán várának“ neveznek, és úgy magyarosan ejtik ki, barátaink tudakozódására, hogy mit jelent e név? „gonosz lélek tan-yája“ volt a válasz; de rokonságunkat bizonyító ténynek tekintem én azon feltűnő előszeretetet is, a melylyel levágja az élőfát, aztán legelteti a vágást, szóval nem kiméli az erdőt, hanem pusztítja azt a hindu ép úgy, mint a palócz. Ez kétségtelen bizonyítványa rokonságunknak. Nem is lehet ott szűz erdőt, szépet, másutt találni, mint az oly leghozzáférhetlenebb magaslatokon, vagy szakadásokban, a hová felmászni, vagy behatolni lehet ugyan, de honnan le- vagy kihozni bármit is lehetetlen.

Nem szándékom botanikus értekezést írni az ind növényzetről, nem is tudományos jellegű, inkább mulattató akar lenni közleményem; nem sorolom fel tehát azért mindazon fanemet, a mely ott is, másutt is, például nálunk is honos.

A Hymalaján és vidékén előfordul és tenyész minden fanem, a melynek a mérsékelt égélj a hazája, jó ismerősökre akadnánk ott, míg az igazi tropikus részen, a hol a 35—40 fok a normalis hőméret, honosak a nálunk ismeretlen fanemek.

És ezek között első helyet a teck (tectona grand.) foglalja el, vízi és szárazföldi építkezésre, a mi tölgyfánknál is alkalmasabb és tartósabb.

Erre fordít legtöbb figyelmet az angol kormány, mert ez adja minden ismert fanem közül a legtovábbtartó hajófát.

(Folyt. köv.)

A m. kir. jószág- és bányaigazgatóságok hivatali hatásköre.

Első rész.

Hivatali helyzet, alárendelt hivatalok és igazgatói köteleességek.

1. §. A jószág- és bányaigazgatóságok alárendeltsége. A m. kir. jószág- és bányaigazgatóságok közvetlenül a m. kir. pénzügyministerium alatt állanak.

A hatáskörük alá tartozó területet külön rendeletek határozzák meg.

2. §. A jószág- és bányaigazgatóságoknak alárendelt hivatalok. A jószág- és bányaigazgatóságok alárendelt hivatalok: az erdők, jószágok és bányák s ezekhez tartozó művek kezelésével megbízott összes hivatalok és közegek, kivéven a budapesti terményárudai ügynökséget, főfémjelző- és aranybeváltó-hivaltalt és a rézbányai bányahivaltalt.

3. §. A jószág- és bányaigazgató köteleessége. A jószág- és bányaigazgató köteleessége úgy saját, mint az alárendelt tisztii, altisztii és szolgaszemélyzetnek összes erejét arra fordítani, hogy a vezetésére bizott államjavak és művek berendezése és kezelése a tökélynek elérhető legmagasabb fokára emeltessék, s hogy azok az államnak lehető legnagyobb tartós jövedelmet szolgáltatassanak; ennél fogva a kezelés eredményeire nézve, ugyszintén a kezelés módjából az államra hárul-

ható minden kár- és hátrányért a m. kir. pénzügyministeriumnak személyes felelősséggel tartozik.

Köteles az igazgató saját belátása szerint úgy intézkedni, hogy folytonos tudomással és áttekintettel birjon arról, hogy az alárendelt személyzet a reá bízott javak, művek és üzemek kezelésében, valamint az utasítások és rendeletek végrehajtásában és teljesítésében miként jár el? s hogy annak összes működésében a közszolgálat érdeke által igényelt ügybuzgalom és kellő gyorsaság miként nyilvánul?

Az igazgató kötelességében áll: felvilágosítás, serkentés, büntetés és minden egyéb alkalmas módon odahatni, hogy az alárendelt személyzet hivatásának becsületesen, szorgalmasan és pontosan megfeleljen.

Az igazgató kötelessége fegyelmi ügyekben 15 napon belül érvényesítendő felfolyamodhatási jog fenntartása mellett első foku ítéletek hozatalát eszközölni s e tekintetben a fennálló törvények szabályok értelmében eljárni.

Ezen eljárásnál a pénzügyministerium által kiadott szabályoknak a fegyelmi eljárásra vonatkozó rendeleteit követve, a következők tartandók szem előtt:

a) Az alakítandó fegyelmi bizottságok tanácskozásaiban a szavazattöbbség, vagy azok egyenlő megoszlása esetében az elnök szavazata határoz; — a határozattá emelt véleményért azon szavazók egyetemlegesen felelősek, kik ezen véleményt hozzájárulásukkal támogatták, minélfogva a tanácskozási jegyzőkönyvbe a szavazók név szerint, véleményök pedig külön-külön és szabatosan felveendő;

b) azon esetben, ha a szavazattöbbséggel hozott határozathoz az elnök hozzá nem járulna, jogában álland a határozatot, míg felsőbb helyen el nem döntenek, felfüggeszteni, és a mennyiben az ügy sürgős volta kíváná, a felsőbb határozat

leérkeztéig, a fennforgó ügyben saját felelőssége alatt egyidejűleg intézkedni.

Az igazgató kölelessége továbbá: a pénztárakat, termény- és anyagkészleteket, valamint a leltári tárgyakat és a kincstári követelések és tartozások állapotát megfelelő időközökben megvizsgálni vagy megvizsgáltatni; eladásra vagy feldolgozásra szánt anyagkészletet csak a viszonyok által igényelt mennyiségben termelni, beszerezni és tartani, a készletek gyors értékesítését eszközölni, a követelések behajtását gyorsan keresztülvinni.

Tartozik az igazgató az alárendelt hivatalok és közegek kezelésére bízott javak és egyes művek állapotáról, valamint a kezelés, üzem és üzletviszonyairól, s az ezek érdekében szükséges szolgálati teendők mikénti teljesítéséről magának lehető leggyakrabban a helyszínén meggyőződést szerezni.

Szoros köteletségében áll minden intézkedésénél szigorú és czélszerű takarékoság mellett az államköltségvetést szem előtt tartani, melyet túllépni felelősség terhe alatt nem szabad.

Az igazgató tehát minden intézkedésre és kiadásra, mely a részletes államköltségvetés megfelelő rovata alatt fedezve nincsen, ha ez különben hatáskörébe tartoznék is, a ministerium jóváhagyását előre kikérni köteles.

Hogy az igazgatónak alkalma és módja legyen a viszonyok és személyek feltételezett legrészletesebb ismeretéből fejlődött nézeteit és meggyőződését oly önállósággal érvényesíteni, mely az ügyek gyors legombolyítása és a reábizott javak és művek anyagi felvirágoztatása érdekének szintugy, mint saját felelősségének is megfelel: jogában áll a fennálló vagy még kiadandó általános és részletes szabályrendeletek utmutatása szerint, és azok határai között mindent elrendelni, mit az említett czélnek elérésére üdvösnek és szükségesnek tart.

Ezen feladatától folyólag tehát az igazgató vagy helyettese saját hatáskörében álló köteleességszerű intézkedéseket tesz

mindazon ügyekben és mindazon határokig, melyek ezen hatáskör második részében a m. kir. pénzügyministerium intézkedésének tárgyául nem lettek fenntartva; önként értetvén egyéb-iránt az, hogy a jószág- és bányai igazgatók hatáskörébe az alábbiak szerint átengedett ügyekben is a ministerium közbejöttét igénylő okok folytán az igazgató vagy helyettese által tett vagy teendő intézkedések felett is, főfelügyeleti és rendelkezési jogánál fogva, a körülmények szerint esetleg határozand.

Második rész.

A magyar kir. pénzügyministerium határozathozatalára vagy jóváhagyására fenntartott tárgyak.

I. FEJEZET.

Általános intézkedések.

4. §. Szabályrendeletek. Új szabályrendeletek hozatala vagy a fennállók megváltoztatása.

5. §. Törvény- és szabálymagyarázat. A törvények és szabályok vagy szabályrendeletek magyarázata, kétség e. etében.

6. §. Hivatalsszervezés. Új hivatalok életbeléptetése és szervezése, valamint a fennállók máshova leendő áthelyezése.

7. §. Árszabályok. Termények és anyagok árainak vagy árszabályainak megállapítása.

8. §. Kegye- és kegyuri adományok. Kegye- és kegyuri adományok netaláni engedélyezése, ha azok állandóan rendszeresítve nincsenek.

9. §. Társláda. Társláda alapszabályoknak jóváhagyása vagy azok megváltoztatása.

10. §. Szabályoktól eltérés. Minden oly intézkedés, mely a szabályoktól eltérést kíván.

11. §. Fedezetlen kiadások. Intézkedés oly kiadások iránt, melyek a részletes államkölségvetés illető rovatában fedezve nincsenek.

II. FEJEZET.

Kezelés és üzem.

12. §. Üzemrendszer és üzemtervek. Az üzemrendszer megállapítása vagy változtatása.

Az erdőkre nézve megállapítandó üzemmódok, fordák és a tartósan használandó évi hozamoknak, a részletes üzemterveknek vagy ezektől való eltérésnek, nemkülönbén a tartós természetesen tulmenő használatnak engedélyezése.

A bányászatra nézve az általános és részletes üzemterveknek megállapítása.

A munkabér-fizetési rendszernek megállapítása vagy változtatása.

13. §. Üzemi kísérletek. Üzemi kísérletek engedélyezése, ha az arra szükséges költség egyes esetenként 1000 frtot meghalad.

14. §. Anyagok és szerek bevásárlása. Üzemi anyagok és szerek vétele magánosoktól, ha azok a kerületbeli vagy közel szomszédos kincstári hivataloknál ezek hivatalos írásbeli nyilatkozata szerint kellő minőségben és árban kaphatók és a kívánt időre kiállithatók, vagy ha a vétel magánosoktól csak a minőség vagy árkülönbség miatt czéloztatik.

Üzemi anyagok beszerzése iránt kötendő szerződéseknek helybenhagyása, ha azok egy évnél hosszabb időre terjednek.

Az üzem folytatására szükséges leltári tárgyaknak beszerzése, mennyiben azoknak vételára egyenként 1000 frtot meghalad.

15. §. Földrészletek és egyéb ingatlanok megvétele s ingatlan államvagyon elidegenítése. Az üzem számára szükséges földrészletek és egyéb ingatlanok

vétele, kivévn, ha a halasztás veszélylyel járna és az e célra megkivántató összeg 1500 frtot túl nem halad.

Ingtalan állami vagyonnak eladása vagy elcserélése.

16. §. Hivatal-helyiségek berendezése. Hivatal-helyiségek butorozása, irodaszerek és eszközök árlejtés vagy írásbeli ajánlat utjáni beszerzése, a mennyiben az ebbeli költség az első beszerzéskor 1000 frtot meghaladna.

17. §. Anyagtermelés, fuvarozás vagy szállitás iránt kötendő szerződések. Anyagtermelés, fuvarozás vagy szállitás iránt kötendő szerződések, ha azok egy évnél hosszabb időre terjednek.

III. FEJEZET.

Értékesítés.

18. §. Termények, gyártmányok és egyéb anyagszerek árainak leszállítása. Az eladás tárgyát képező mindennemű termények, gyártmányok és egyéb anyagszerek a ministerium által helybenhagyott árainak leszállítása, kivéve egyes tárgyak vagy választékok, a bányászatnál pedig egyes nemek árának igen sürgős esetekben és legfeljebb egyszer 10⁰/₀-kal való leszállítását, miről a ministeriumhoz egyidejüleg jelentés teendő.

19. §. Szállítási és terményeladási szerződések kötése. Áruszállítási és terményeladási szerződések kötése, illetőleg erre vonatkozó kötelező ajánlatok tétele, ha a teljesítés az előirányzati éven túlterjed, de ezen időközön belül is, ha az értékesítés a folyó áron alul szándékoltatik, vagy ha az eladandó anyag szabályozott árral nem bir, hanem annak ára csak esetről-esetre állapittatik meg.

20. §. Selejt-árúk vagy feleslegessé vált lel-tári tárgyak eladása. 500 frtnál nagyobb értékű selejt-

árúknak vagy feleslegessé vált leltári tárgyaknak eladása, ha az a nyilvános verseny mellőzésével czéloztatik.

IV. FEJEZET.

Építkezés.

21. §. Uj építkezések. Bárminemű uj épületek felállításának engedélyezése, ideértve az elemi csapások által egészen tönkre tett épületeknek alapjából való felépítését is, tekintet nélkül az építési költség nagyságára.

22. §. Kezelési épületek tatarozása. Tiszti, altiszti, munkás, kegyuri, iskolai és bérlakok tatarozásának engedélyezése, minden egyes épületre nézve 300 frton felül, vagy ezen alul is, ha az illető épület tatarozására a megelőző 5 év alatt legalább annyi fordított, mint a mennyit az illető lakot élvező egyén szabályszerű lakpénze, vagy a mennyit a ház hasznobére tesz.

23. §. Üzleti épületek tatarozása és berendezése. Üzleti épületek tatarozására és berendezésére szükséges költségek engedélyezése, minden egyes építményre nézve 4000 frton felül. — Ide nem értve a rendes üzlet folytatására szükséges száraz, vízi és vasutakat, és csatornák megnyitását, meghosszabbítását, tatarozását, tisztítását, egy szóval üzletképes karban való tartását.

24. §. Építkezési végelszámolások. Mindennemű építkezések végelszámolásának engedélyezése, ha a szabályszerű végbírálat alkalmával a kivitelre nézve észrevétel tétetett, vagy ha az építkezésre fordított kiadás a költségvetés összegét 5⁰/₀-nál többel meghaladja, valamint akkor is, ha a tullépés ugyan 5⁰/₀-kot nem, mindazonáltal a 22. §-ban megnevezett lakházaknál 300 frtot, a 23. §-ban megjelölt üzleti épületeknél pedig 4000 frtot tenne.

(Vége köv.)

Erdeink lakói.

(Folytatás.)

Madarak.

Jólehet, hogy a szabad természettel naponta érintkezésben lévő ember „a lég urai“-hoz sokkal nagyobb vonzalommal van, mint sem az emlősökhöz, mégis jelentőségük főképen az erdőre nézve sokkal kisebb. A madarak nagy serege a vadászt minden lépten-nyomon kíséri; de mégis aránylag kevesen vannak, melyek őt mint vadászt érdeklik. Mint régi jó ismerőseket üdvözli őket az erdész, de ő nagyrészt csak azért ismerkedett meg velök, mert csinos alakuk, feltűnő szép színezetük, mert bájos énekökkel az ágakat, a bokrokat elevenitik. A madarak képviselik épen leginkább a szépségnek, az esztétikának oldalát a természetben, és pedig mind a szemre, mind a fülre nézve. Ezen esztétikai jelentőségek, úgy látszik, háttérbe szorítja a praktikus jelentőséget. Nincs madár, mely úgy, mint az emlős vagy a rovar ezer meg ezer a leggyönyörűbb zöldben pompázó holdakat tönkre teune. A madaraknak, a lég urainak főjelentősége a természet élénkítésében keresendő. De azt nem szabad úgy érteni, mintha nem volna madár, mely a természet háztartásának rendezésénél szerepet nem játszana.

Kártékony madarat aránylag, az igaz, igen keveset ismerünk, noha fajaik száma nyolczszor akkora, mint az emlősöké; a legtöbb madarat hasznosaknak kell elismernünk, de hasznuk általábanvéve korántsem oly nagyszerű, mint azt például sok rovarnál tapasztaljuk, melyek ellenségeink milliárdjait elpusztítani képesek.

Azért is nem csekély nehézséggel jár a madarak működéseit erdészeti szempontból tárgyalni, annyival is inkább, mert

ez eddig behatóbban még sehol sem történt. Igaz, hogy újabb időben elég röpirat látott napvilágot, melyek mind a madarak kimélése mellett szólnak, és a kimélendő madarakat elő is sorolják; de mindezek, mint azt Altum „Forstzoologie“ című könyvében, melynek II. része a madarokról szól, helyesen megjegyzi, a mi célunkhoz semmi lényegest vagy alaposat nem nyújtanak. „Redensarten, wie: Die Insekten fressenden Vögel sind wegen Vertilgung des Insektengeschmeisses äusserst nützlich, und ein Aufzählen dieser Arten, sind eben so billig, als überflüssig“ mondja Altum. Szerinte, ha madaraink erdészeti jelentőségével tisztába jönni akarunk, a következő kérdésekre kell igyekeznünk megfelelni:

1. Mely állatok az erdő ellenségei, s mely madarak rendelvék azoknak pusztítására.
2. Mely madarak mozdítják elő közvetlenül erdészeti érdekeinket (talán értékes fák magvainak elhurcolása által).
3. Mely madarak ártanak az által, hogy más erdészeti hasznos állatokat emésztenek.
4. Mely madarak ártalmasak közvetlenül az erdőgazdaságnak (magvak felszedése, rügyek letörése által).
5. Mely madarak azok, melyek jelentőségüket az erdőben folytonosan érvényesítik, s melyek azok, melyek csak bizonyos évszakokban vagy csak alkalmilag gyakorolják azt.

A madarak melegvérű, tollakkal fődött, tojásokat rakó gerinces állatok.

Testök alkotása főképen a léghen való tartózkodásra utalja őket. Főszajátságaik közé tartozik az ugynevezett pneumaticitás, a csontok üregei t. i. többnyire csontvelő helyett levegővel vannak telve; azonkívül birnak ők még a tüdővel összeköttetésben lévő, léggel telt hártyás zacskókkal, úgy, hogy csakugyan áll azon hasonlat, mely a madárról azt mondja, hogy egy felfújt ballon. A „Tollazatáról ismerni meg a mada-

rat“ mondja a közmondás, és a közmondás igaz mondás. A madár tollai kétfélék: pih vagy pehely és fedőtoll. A pihetek szabálytalan alakú s igen vékony gerinczsel bíró tollak, melyek sohasem mutatnak élénkebb színt, a mennyiben a világosságnak kitéve nincsenek, az emlősök gyapjának felelnek meg. A fedőtollak tökéletes tollak, melyeknek vitorlájuk az által, hogy a gerinczen lévő oldalszálak erősen egymásba kapaszkodnak, kevesbé-többé szilárd szarulemezeket alkotnak, mely szarulemezek mint külső tollpánczélok a madár testét ép úgy védik, mint ékesítik. Mint a világosságnak kitétt tollak a gyönyörű színeket és rajzokat magukon hordják. A tollazat színezete éghajlat, évszak, kor, ivar szerint sokféle, és pedig szabályszerű különbségeket mutat. A fedőtollak aprókra és nagyokra különböztethetők meg. Az aprók fődik be főképen a madár testét, ezek képezik a testet — mint rosz melegvezető — környező szaruréteget és csökkentik annak relatív súlyát. A nagy tollak mint evező- vagy kormánytollak működnek a levegőben vagy a vízben, ezek t. i. a szárnytollak vagy leblek és a farktollak. A szárnytollak első-, másod-, harmadrendű leblekre különböztetnek meg, és a madarak felismerésénél fontos szerepet játszanak. Tudjuk azt is, hogy a madár tollazatát változtatja, a madár vedlik rendszeren minden évben egyszer, őszkor. Sok madár a költés időszaka alatt élénkebb színezetű tollazatot kap, nászruhát ölt.

A madarak főmozgása a repülés. A repülési képesség az egyes madaraknál igen különböző. A legnagyobb gyorsaság röptében kifejti 22 métert egy másodperc alatt, úgy, hogy a leggyorsabb madár naponként 97 mértföldnyi utat tehet, míg a ló például csak 9 mértföldet tesz.

A madár teljes testalkatáról Pöppiggel azt mondhatjuk, hogy az emlősök alkatának alapul fekvő terv itt ismétlődik, természetesen a kellő módosításokkal. Egyike azon főmódosí-

tásoknak, a már említettekén kívül, az, hogy a madárnak nincsenek fogai a táplálék összeaprítására, azok helyett azonban begygyel birnak, melyben a táplálék, mielőtt a gyomorba jutna, megpuhul. Egy további sajátsága a madaraknak, hogy minden, mi a testből kitakarodik, egy és ugyanazon a nyíláson — a kloakán — át hagyja el a testet.

A lerakott méshéju tojásból költi ki a madáranya édes fiait, melyeket vagy a fészekben eteti, — fészeklakók — vagy pedig nem. Az utóbbi esetben a kicsinyek azonnal hagyják el a fészket, és anyjuk vezetése mellett maguk keresik a táplálékot — fészekhagyók.

Sok madár az őszi vedlés után különös vándorlási hajlamot mutat, s a hideg évszak elől, melyben táplálékát fellelni képes nem volna, ugyszólván, megszökik. Ezen hajlam tekintetében szokás a madarakat állandókra, bolygókra és vándormadarakra különböztetni meg.

Az állandó madarak az egész éven át szülőföldjükön maradnak; a bolygók nem hagyják ugyan el tél közeledtével hazájukat, de táplálékuk után ide-oda vonulnak erdőből-erdőbe, mezőről-mezőre. A vándormadarak ellenben hazájukat elhagyják, és a télen át mint vendégek tartózkodnak más melegebb vidékeken. A madarak ezen csoportjai elméletileg ugyan igen szépen veszik ki magukat, de a valóságban, az élő természetben a határok nem annyira élesek. Sok madárfajról egyáltalában lehetetlen egész biztossággal megmondani, hogy mely csoportba sorozandó. Ugyanazon madárfaj az egyik vidéken lehet állandó, míg más vidéken vándormadár. A fogoly teljes joggal állandó madárnak tartatik, de azért fogoly-vonulások is már lettek észlelve. A bolygómadarak igen kedvezőtlen időjárásban egészen kivándorolhatnak, míg ellenben a rendes vándormadarak néha, ha a tél rendkívül enyhe, nálunk is maradnak. A vízi madarak vándorlásait rendszeren a viznek

hőmérséke szabályozza. Némely madár (*corvus caryocatactes* L.) tökéletes vagabund, mely cigány-módra majd itt, majd amott jelenik meg.

A vándormadarak egy bizonyos vidékre nézve lehetnek nyári madarak, vagy téli vendégek, vagy pedig átvonulók; azonkívül még a sokszor hozzáuk tévedt vendégekről sem szabad megfeledkeznünk, melyeknek sora már jökora nagy.

A madarak mintegy 8000 faja ismeretes, melyek az egész földet lakják. Bizonyos vidékekhez vagy helységekhez kötött madarak jelleges madaraknak mondatnak. A tengerpart, a tenger, a tó, a folyó, a fenyves, a lombos erdő, a mező stb. ilyenmü jelleges madarakkal bir.

A madarakat Altum szerint a következő 15 rendbe foglalhatjuk :

I. Földi madarak.

1. rendü. *Papagájok (Psittaci, Papageien).
2. „ Kakuk-félék (Coccygomorphae, Kukuksartige).
3. „ Harkályok (Pici, Spechte).
4. „ Hosszszárnyuak (Macrochires, Langhänder).
5. „ Veréb-félék (Passerinae, Sperlingsartige).
6. „ Ragadozók (Raptatores, Raubvögel).
7. „ Galambok (Gyrantes, Tauben).
8. „ Tyukok (Rasores, Hühner).
9. „ *Kurtaszárnyuak (Brevipennes, Kurczflügler).

II. Mocsáriak.

10. „ Pocsályok (Grallae, Sumpfläufer).
11. „ Gázlók (Ciconiae, Wasserwader).

J e g y z e t. A *-gal jelölt rendek hazánkban képviselőkre nem találnak.

III. Vizi madarak.

12. rendü. Lemezcsőrűek (Lamellirostris, Leisterschnäbler).
13. „ Evezőlábuak (Steganopodes, Ruderfüsser).
14. „ Hosszleblűek (Longipennes, Langschwinger).
15. „ Bukdárok (Urinatores, Taucher).

A következőkben Altum 30 évi előítélet nélküli tanulmányai és tapasztalatai nyomán főképen azon madárfajokat fogom tárgyalni, melyek erdészeti jelentőségűek; de még azokat is fogom megemlíteni, melyekkel az erdész minden lépten-nyomon találkozik, hogy az embernek ezen kedvenczeivel, a mennyire lehet, megismerkedjünk. (Folyt. köv.)

Kriesch János, műegyetemi tanár.

Tudósítások az Országos Erdészeti-Egyesület t. tagjaihoz.

I.

Trefort minister ur ő excellentiája kegyes volt nekem személyesen kijelenteni, saját kezdeményezéséből és a nélkül, hogy én arra felkértem volna, hogy jövő évre az erdészeti egyesület nagy-gyűlését a túl-dunai alapítványi birtokok egyikére meghívja vendégül, a mit én annál inkább sietek tudatni a t. erdészeti közönséggel, mert amugy is általános óhajként nyilvánult a mult közgyűlésen, hogy túldunai vidékre menjünk.

Keglevich, elmök.

II.

Az országos erdészeti egyesület azon t. cz. tagjai, kik az alapítványi kamattal vagy tagsági évdíjjal hátralékban vannak, hivatkozással az egyleti alapszabályok 12. §-ára, tisztelettel felkérhetnek, miszerint említett tartozásaikat az egyletpénztárába (Budapest vár, disztér 12. sz. I. em.), mielőbb befizetni sziveskedjenek. Budapest, 1874. évi nov. hó 14. Az egyleti titkári hivatal.

Törvényjavaslat a vadászatnak és vadászati fegyvereknek adóvali megrovatásáról.

A vadászati jogról s annak miképen leendő gyakorlásáról szóló 1872: VI. t.-cz., — ugy nemkülönben Horvát-Szlavonországok azon joga, mely szerint a vadászati jogról, s annak gyakorlásáról önállóan intézkedhetnek, — érintetlenül hagyatván, a vadászat gyakorlásának, s a vadászati fegyvereknek adó alá vonatására nézve következők rendeltetnek:

I. FEJEZET.

A vadászati adóról.

1. §. Az, ki akár saját földbirtokán, akár másén vadászik, e végre szabályszerűen kiállított vadászati jegyet előlegesen szerezni, s érte a jelen törvényben megállapított bélyegilletéket fizetni tartozik.

2. §. A vadászati jegyeket megyékben az alispán, kerületekben, székekben, vidékekben a törvényhatóságnak azzal egyenlő állásu első tisztviselője, sz. kir. és törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármester adja ki, kik, a mennyiben, tekintettel az alább következő 5. §-nak rendeletére, szükséges, a megkívántató értesülést az alájuk rendelt közegektől hivatalos uton szerzendik meg.

3. §. A vadászati jegy csak bélyeggel ellátott írott folyamodvány folytán adható ki, s a kiszolgáltató jegyekről rendes jegyzőkönyv vezetendő.

4. §. Külföldieknek is adathatik a 10. §-ban megállapított bélyegilleték lefizetése mellett vadászati jegy, de csak egy magyar állampolgárnak kezessége mellett, és ez utóbbinak illetékes közigazgatási hatósága által.

A kezes ily esetben mindazon birságokért, kárpótlásokért és költségtérítésekért, melyek utóbb a vadászati jegyért folyamodó külföldre ezen törvénynek, vagy az 1872: VI. t.-czikknek értelmében netalán kiszabotnak, jótállani tartozik, s azért kezesnek csak az fogadható el, ki ezen feltételnek képesmegfelelni.

5. §. Vadászati jegy csak azoktól tagadtathatik meg, de azoktól meg is tagadandó, kik :

a) életüknek 20-ik évét még nem érték el, kivévén, ha helyettük az atyjuk, illetőleg gondnokuk folyamodik;

b) testi vagy szellemi fogyatkozás miatt lőfegyverek biztos kezelésére képtelenek;

c) kik a jelen törvény kihirdetése után az 1872: VI. t.-czikkben körülírt valamely kihágás, vagy a jelen törvény 14. §-nak *b)* és *c)* pontjai alatt említett kihágások egyike miatt jogérvényesen elmarasztaltattak, a büntetés végrehajtása, illetőleg letelte után egytől öt évig;

d) kik fegyverrel elkövetett büntetért vagy rablásért, zsarolásért jogérvényesen elmarasztaltattak.

6. §. A vadászati jegy kiadására az 1-ső §. szerint jogosított törvényhatósági első tisztviselő elutasító végzése a belügyministerhez felelbezhető.

7. §. Ha vadászati jegy birtokosára nézve bármikor előáll a vadászati jegy kiadásának megtagadását az 5-ik §. *b)*, *c)* és *d)* pontjai szerint indokoló okoknak egyike, vagy azok valamelyikének, vagy az *a)* alattinak a vadászati jegy kiadásakor létezése később bebizonyul, a vadászati jegy azonnal visszaveendő, a nélkül, hogy e miatt annak birtokosa valamely megtérítést vagy kárpótlást igényelhetne.

8. §. A vadászati jegy névre és személyre szól; csak egy személyre szólhat; másra át nem ruházható, a magyar korona országainak egész területén, a 9-ik §-ban foglalt kivétellel, a kiállítás napjától számítandó egy évre érvényes; s ezen idő leteltével az előző szakaszokban körülírt módon a kiszabott illetéknek megfizetése és a lejárt vadászati jegy visszaadása mellett megújitható, s a vadászatnak az 1872: VI. t.-czikkben és Horvát-Szlavonországok külön törvényei által meghatározott módon és korlátok között leendő gyakorlására jogosít.

9. §. Az erdők gondviselésére, őrzésére, vadak gondozására állandóan alkalmazott egyéneknek, ha ugyanazon magánbirtokosnak erdészeti vagy vadászati szolgálatában maradnak, melyben az engedélyt nyerték, három évre, a kiencstári birtokon

alkalmazott erdőtiszteknek, vadászoknak és erdőőröknek kincstári erdészeti vagy vadászati szolgálatuk egész idejére adatik a 10. §-ban meghatározott bélyegilleték lefizetése mellett a vadászati jegy.

Ezen bélyegilleték azon egész időre, a melyre a jegy szól, csak egyszer, a jegy kiadásakor fizettetik, s az által fizetendő, kinek szolgálatában a vadászati jegyet nyerő egyén áll.

Az e §-ban említett egyének mindazonáltal, ha vadászatra használható lőfegyverrel vannak ellátva, az, a kinek szolgálatában állanak, vadászati jegyet mindenesetre szerezni köteles azon birságnak terhe alatt, mely a jelen törvényben azokra van kiszabva, kik jegy nélkül vadásznak.

10. §. A vadászati jegyek különbség nélkül 12 frtos bélyeggel láttatnak el; ezen illetéknek előleges lefizetése nélkül ki nem szolgáltatathatók; egyéb díj kiállításukért nem szedethetik.

A megyék, kerületek, székek és vidékek székhelyein lévő kir. adóhivataloknál e végre bélyeggel ellátott űrlapok készletben fognak tartatni, s a 2. §-ban említett törvényhatósági első tisztviselőnek a bélyegilleték lefizetése mellett kiszolgáltatnak.

11. §. A vadászati jegy birtokosa akár lőfegyverrel, akár lóháton, s bárminemű ebek használatával vadászik, vadászjegyét magával vinni, s az állami, törvényhatósági, közbiztossági közegeknek, a pénzügyőröknek, ugy nemkülönb a vadászati jog tulajdonosainak, haszonbérelőinek vagy azok egyikének, s az erdők és mezők felügyeletével megbízott személyeknek felszólítására előmutatni köteles.

12. §. Az, ki vadászati jegyét a 11. §-ban említettek felszólítására bármely okból elő nem mutatja, a vadászattal azonnal felhagyni, és vagy nevét s lakását megmondani, s ezeknek annak idejébeni bebizonyíthatására alkalmas zálogot adni, vagy a felszólítót a legközelebbi község előljárásihoz követni tartozik, hogy ott kiléte kideríttessék.

13. §. A ki vadászati jegy nélkül, vagy másnak nevére szóló jeggyel vadászik, vagy vadászati jegyét másnak adja át, vagy azt a 11. §-ban említetteknek felszólítására bármely okból elő nem mutatja, pénzügyi kihágást követ el, mely birsággal büntetendő.

14. §. A birság: *a)* 10 frttól 50 frtig terjed, ha az, ki vadászati jeggyel bir, azt, habár csak azért, mert magával nem hozta, a 11. §-ban említetteknek felszólítására elő nem mutatja;

b) 20 frttól 100 frtig szabandó ki arra, ki a nélkül, hogy vadászati jeggyel birna, vagy másnak nevére szóló, vagy érvényességére nézve lejárt, vagy meghamisított vadászati jegy használata mellett vadászik, s külön arra is, ki jegyét használat végett másnak adja át;

c) 30 frttól 200 frtig terjedhet, ha a felszólított a 12. §. esetében a vadászattal azonnal fel nem hagy, ha sem nevét s lakását megmondani és zálogot adni, sem a felszólító által magát a legközelebbi község előljáróságához kísértetni nem engedi.

Ha az ekképen felszólított fegyvere használatával, vagy azzal való fenyegetőzés mellett áll ellent az illető község előljáróságához őt bekísérni kívánóknak, vagy a büntető-törvényekben tiltott más cselekvényt követ el, ellene külön a bűnvádi eljárás is megindítandó, mely alá a vadászati jegynek meghamisítása is tartozik.

Az elmarasztalt vagyontalanságának esetében a kiszabott büntetés fogsággal váltandó fel, a birság minden öt forintjára egy napi fogság számíttatván.

15. §. Az előző 14. §-ban megszabott birságnak fele a feljelentőt, fele a kincstárt illeti.

16. §. A birságot a 14-ik §. *a)* pontjának esetében a kerületi pénzügyigazgatóság, az ugyanazon §. *b)* és *c)* pontjaiban említett esetekben az e végre megbízott pénzügyi közegeknek megkeresése folytán az illető kir. törvényszék szabja meg.

A birói illetőséget a tett elkövetésének helye határozza meg. A kereset, ha a tett elkövetése napjától számítandó hat hónap alatt meg nem indítatik, a mennyiben a pénzügyi birságra vonatkozik, elévül; a mennyiben azonban a büntető-törvények alá tartozó cselekvény forog fenn, az elévülési idő a büntető-törvények által határoztatik meg.

17. §. Ha a vadászati jegy elvesz, az, ki elvesztette, annak elvesztését azon közigazgatási hatóságnak, a melytől nyerte, bejelenteni köteles, és megsemmisítését a hivatalos lapban saját költségén foganatosítandó háromszori kihirdetés mellett

közigazgatási uton eszközölni, minek megtörténtével még ugyanazon időnek lefolyása előtt, melyre az elveszett jegy kiadatott, a jelen törvényben körülírt módon s a kiszabott bélyegilletéknek lefizetése mellett újabb egy évre, illetőleg a 9-ik §-ban kijelölt időre szóló vadászati jegyet nyerhet.

Elromlott vadászati jegyek, ha azon közhatósági tisztviselőnek, a ki által kiállítottak, visszaadtnak, ennek megkeresésére a kerületi pénzügyigazgatóság által újabb jegyekkel illetékfizetés nélkül cseréltetnek fel; ezen újabb jegy azonban csak azon időnek lejártára adatik ki, melyre az elromlott jegy kiállított.

II. FEJEZET.

18. §. 1875. esztendőől kezdve a vadászatra használható lőfegyvereknek (minden puskának) tulajdonosai azokért évenként fizetni tartoznak :

minden darab egyesövű puskáért 1 frtot, minden darab kétesövű puskáért 2 frtot.

19. §. Az 1875-ik évben a jelen törvény kihirdetése után a pénzügyminister által kitűzendő határidőben, jövőre pedig az adó tárgyainak minden évben házaankint eszközölnő általános összeírása alkalmával, az ezen összeírást végrehajtó közegek által a 18. §-ban említett lőfegyverek is összeírandók, azokért tulajdonosaikra az adó a többi egyenes adók módjára rovandó ki, s azokkal együtt szedendő be.

20. §. Ki az említett általános összeírás után lép adóköteles lőfegyver birtokába, azt a fegyver birtokbavételétől számítandó 14 nap alatt azon község előljáróságának, a melyben lakik, bejelenteni, s az illető évre eső egész adót megfizetni tartozik.

A községi előljáróság, melynél a bejelentés történt, azt a kir. adófelügyelőnek az adó előírása és beszedése iránt teendő további intézkedés végett bejelenteni köteles.

21. §. Közintézetekben, nyilvános gyűjteményekben, közhatóságoknál őrzött, vagy emlék-, vagy családi ereklyeképen tartott lőfegyverek adómentesek; ezen adómentességet igénylő

magán-egyének azonban ily lőfegyvereknek birtokukban létét annak kijelentése mellett, hogy azokat vadászatra használni nem fogják, a kir. adófelügyelőnek bejelenteni, s magukat annak az iránti bizonyítványával ellátni tartoznak, hogy a bejelentett lőfegyverek adó alól mentesítve vannak.

Fegyvergyűjtemények birtokosai is nyerhetnek az azokban tartott lőfegyverekre nézve ugyanazon módon adómentességet, ha gyűjteményükben csupán már használaton kívül régi szerkezetű fegyverek őriztetnek.

22. §. Hasonlóképen adómentesek az állami és törvényhatósági csend- és rendőröknek, a pénzügyőröknek, fegyőröknek szolgálati használatra rendelt, s a közös hadsereg és honvédség tisztjeinek és legénységének vadászatra nem használt lőfegyverek.

23. §. Az adóköteles lőfegyvernek adó alóli elvonása, eltitkolása bírsággal büntettetik, mely az adó alól elvont fegyverre a jelen törvény szerint kirovandó adónak hat—tizenkét-szeres összegében állapittatik meg, s egy harmadrészben az állampénztárt, egy harmadrészben a feljelentőt, egy harmadrészben azon község szegénypénztárát illeti, melyben az adó alól elvont fegyver felfedeztetett.

24. §. A bírságot a kerületi pénzügyigazgatóság szabja meg, s az a közadók módjára hajtandó be.

III. FEJEZET.

Vegyes intézkedések.

25. §. A királyi család tagjaira ezen törvény nem terjed ki.

26. §. A jelen törvény I-ső fejezetében foglalt intézkedések életbeléptetésének határidejét a bel- és pénzügyministerek rendeleti uton határozzák meg; II. fejezetének határozmányai a törvény kihirdetése után azonnal életbelépnek.

27. §. Jelen törvény végrehajtásával a belügyi-, pénzügyi- és igazságügyi ministerek, — Horvát-Szlavonországokban pedig Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánja bizatnak meg. (B. P. K.)

Az Országos Erdészeti-Egyesület 1874-ik évi közgyűléséről.

Midőn folyó évi augusztus havában hosszú s türelmetlen várakozás után végre arról értesítettünk, miszerint egyletünk folyó évi rendes közgyűlése Kalocsán október-hó első napjaiban fog megtartatni, egyrészt azon reményünk teljesülésére számítottunk, hogy a mennyiben mult évben a nemzetközi kiállítás miatt vándorgyűlés nem tartathatott, számos tisztelt tagtársunkat s köztük nem egy barátunkat, a tordai emlékezetes gyűlésünk óta lefolyt majdnem két évi időköz után, viszontláthatjuk. Másrészt a gyűlésnek Haynald érsek vendégszerető s hazafias meghívása folytán Kalocsán való megtartása azon kecsegtető kilátást is nyújtotta, hogy a többek előtt az időben még ismeretlen alvidéki homokterületek befásítását a helyszinén tanulmányozhatván, ezen, hazánkra nézve oly nagy horderejű kérdés legsikeresebb megoldásának módjáról s feltételeiről az érseki birtok egy részét képező homokterületeken sikerült homokkötésekben, legközvetlenebb s legtanulmányosabb módon leend alkalmunk megismerkedni.

És habár sajnálattal kellett tapasztalnunk, hogy a kedvezőtlen időviszonyok számos várt szaktárs megjelenésének legyőzhetetlen akadályt gördítettek útjába, s e részben táplált reményünk talán azért is, mert nem mindenik szaktársunk bírja az egyleti téren való működéshez szükséges hazafias buzgalmat, némileg meghiusult, mindazonáltal örömmel constatáljuk, hogy várakozásunk a második irányban nem csak hogy mindenben teljesült, de sőt inkább jóval felül is haladtatott.

Kalocsára a gyűlés programmja értelmében legnagyobbbrészt október-hó 4-én érkeztünk, s már a gőzhajózási állomásnál a legelső szívélyes fogadtatásban részesültünk. Kényelmes vendég-

szerető elszállásolásunk után érsek ur ő excellentiája megtisztelő meghívása folytán az érseki palotában diszebédre gyűltünk össze első közelebbi ismerkedésre, mely alkalommal a házigazda egyesületünkre s annak tisztelt elnökére mondott szellemdus üdvözlő felköszöntése általános lelkesedést keltett.

A diszebéd befejezése után a kalocsai tűzoltó egyesület — mely mellékesen dicsérőleg említve, a város értelmisége s előbbkelő köreinek személyes részvtvére büszke lehet — mutatta be magát ügyesen eszközölt sikerült gyakorlattal, a papnőveldei kétemeletes épület fedelét választván gyakorlati helyül; mire az egyesületünk tiszteletére rendezett szini előadás is következett.

Az első gyűlés a helybeli casino fényesen diszitett termében október 5-én tartatott meg Keglevich Béla gr. elnökelete alatt, kinek érdekes, s az egyesület helyzetét minden irányban jellemző megnyitó beszédét lapunk jelen füzetének első cikkében már volt alkalmunk t. olvasóinkkal egész terjedelmében közölni.

A megnyitó beszéd kapcsában elnök ur által tett azon indítványok, miszerint az illető szakminiszteriumok, s egyáltalában a kormány a már régen elkészült erdőtörvényjavaslatnak az országgyűlés legközelebbi tárgysorozatába való felvételére, továbbá egy-egy erdészeti tanszéknek a budapesti és kolozsvári egyetemeken való rendszeresítésére felkéressenek, szükségességi s czélszerűségi tekinteteből egyhangu helyeslés mellett elfogadtattak.

Mielőtt a gyűlés a program egyes pontjainak tárgyalásába beavatkozott, az évi számadások felülvizsgálatára, s a jövő évre szolgáló költségvetés megállapítására kiküldendő hármass bizottságba a kijelölésre fölkért elnök javaslata alapján egyhangulag Illés, Krivácsy és Ujházy tagtársak választattak.

A napirend első tárgyát az erdőadó ügye képezte. Bedő egyleti titkár hosszabb, s számadatokkal illusztrált beszédben fejtegette, miszerint az erdőadó kivetésénél alkalmazandó adókulcs megállapításánál a képviselőház azon határozatával, miszerint annak alapjául az utolsó hat év átlagos jövedelmét vessék, az erdőgazdaságnak, — a főrendiház ellenben, mely a fönnebbi 6 évi eredmény helyett a legutóbb lefolyt 20 év átlagos jövedelmét kívánta alapul vétetni, az ország pénzügyének s a többi adózó ágaknak méltányos és jogos követelményeit tévesztette szem előtt; miután a 6 évi átlagjövedelem alapján kiszámított adókulcs az ezen időszakban fennállott tulajdonosok faárak miatt okvetlenül az erdők tulterhelését vonná maga után, a 20 évi átlagjövedelem számításba vétele pedig ellenkezőleg tulcsekély, s a többi gazdasági ágakra nehezedő adóteherrel szemben az erdőket nem igazolható előnyben részesítő adót eredményezne. Előadó a középutat tartja a legbiztosabbnak, hogy t. i. az átlagjövedelem a lefolyt legközelebbi jobb és rosszabb hat—hat év, vagyis a legutolsó 12 év átlagos faáraiból az ugyanazon időben fennállott munkabérek átlagának levonása mellett számíttassék ki, s vétessék az adókulcs megállapításának alapjául, mely indítvány — miután ahoz az elnökön és előadón kívül még Prugberger, Mikó, Illés hozzá szóltak — egyhangulag oly értelemben el is fogadtatott, hogy e részben az igazgató választmány által a főrendi- és képviselőházhoz indokolt kérvény intéztessék.

Érdekes és tanulságos volt Wendl érseki erdőmesternek a napirendre kitűzött második tárgyról, az érseki uradalomban a futóhomokon eszközölt befásításokról, és ezen uradalom általános erdőgazdasági viszonyairól tartott, s helyszüke miatt csak jövő füzetünkben közölhető felolvasása.

A futóhomok befásításáról felmerült tárgyalás alkalmával Illés tagtársunk is az alföldi homok síkságról s annak befá-

sításáról személyes észleletei alapján értekezett. Meggyőződése szerint az illető erdészek tévtanokat terjesztettek, midőn az alföldet Sahara-féle homoktengernek hirdették, melyen fa nem is látható. Ellenkezőleg Kecskemét, Szeged, Szolnok, Szabadka s több más városok és helységek határaitban már 1000 holdra terjedő nyár- és ákáczerdőket találhatni legszebb növésben. A különféle vidékeken található 70—80 éves nyárjasok magukban véve is arról tanuskodnak, hogy az alföld homokterületeit már régibb időkben is befásítani igyekeztek, s nem is siker nélkül, de arról is, hogy a magyar nép még sem oly erdőpusztító, mint a milyennek általában elhireszteltetik s fenntartja, őrzi ezen kincsét, noha ezen erdők fanövekvési viszonyai már régen azok letaroltatását s felujtását követelik.

A folyó század második harmada elején már nagyobb lendületet vett a homokbefásítás, mi célra előszeretettel a gyorsnövéssü ákáczfát szemelték ki, melyek egyike-másika, mint p. a P.-Vacson levő 30 éves ákác állab holdanként 70 szabályól fatömeget tartalmaz.

El nem mulaszthatta végre értekező a bálványfát is szak-társainak nagyobb figyelmébe ajánlani, kemény szívós fája gyors növése, s az ákácshoz hasonló elégülékenysége miatt, s főleg mert bűdös levelei miatt legelő marha azt nem bántja.

A napirend harmadik tárgyához, névleg az erdészeti kísérleti állomások ügyében Fekete tanár szólalt fel, örömmel üdvözlőlvén a kísérleti állomások eszméjét, melynek fejlesztésén a német mező- s erdőgazdáknak 1869-ben Bécsben tartott gyűlése óta Európa valamennyi állama közreműködik, s mely cél felé — mert elmaradni nem szabad — nekünk is haladnunk kell.

Indítványozza tehát, mondaná ki az erdészeti egyesület a kísérleti állomások szervezésének szükséges voltát, s azon meggyőződését, hogy ennek kivitele csak a kormány által létesít-

hető, továbbá kérje fel a földművelési s pénzügyi ministeriumot, hogy az erdészeti kísérlések ügyét tanulmány, s a mennyiben s mikor az ország pénzügyi viszonyai megengedendik, kivitel tárgyává tegye.

Ezen szakavatottan indokolt indítványt a közgyűlés Prugbergernek a kivitel mielőbbi megkezdését ajánló javaslatával együtt egyhangulag határozattá emelte.

A napirend negyedik tárgyát, vagyis az 1873. és 74. évi pénz- és hitelválságnak az erdőgazdaságra a termelés, szállítás és értékesítés szempontjából való befolyását illetőleg, miután Wagner Károly egyleti alelnök ur, ki e kérdés előadását elvállalta volt, a közgyűlésen való megjelenésben hivatalos érdekből megakadályoztatott, Bedő titkár terjesztett elő indokolt javaslatot, melynek alapján kimondatott, miszerint a kormányhoz felirat intéztessék, hogy azon vasutaknál, melyek árszabályainak megállapítására befolyással bír, igyekezzenek oda hatni, hogy a most megállapított szállítási díjak a fára nézve a fa természetének megfelelőleg méltányos mértékre szállittassanak le.

Ezzel az első ülés napirendje kilévén meritve, az indítványok következtek, melyek közt lényegesebbek voltak Illés azon indítványa, hogy a jövő közgyűlésre kitűzendő szakkérdések programja tüzetesb tanulmányozás s behatóbb megfontolás végett a tagokkal még ez ülésen hozassanak javaslatba; továbbá Bedő titkár indítványa, hogy az egyleti alapítványok lefizetése 10 frtos részletekben is engedtesse meg, minthogy ezen fizetés könnyítés folytán az alapítványi kötelezvények nagyobb számban fognának beváltatni.

Ezen indítványok is elfogadtattak, mire az ülés bezáratott.

Az egyesület tagjai délután 2 órára Haynald érsek ő excellentiájához voltak ebédre hiva az érseki palotába, hol a gazdag terítéket még gazdagabbá tevő vendégszerető hazafias

főpap, noha a közgyűlés tárgyalásán véletlen jött gyöngéldése miatt általános sajnálatra részt nem vehetett, oly kitűnően szívélyes háziúr volt, minők csak fennkölt szellemű férfiak lehetnek, s kinek ebéd alatt mondott bucsuzó köszöntése általános lelkesedésre is ragadott.

Az első pohárköszöntést az egyesület tisztelt elnöke mondotta a házigazdára, ekképen köszöntvén fel őt :

„Már tegnap, midőn t. háziurunk vendégszerető kapui megnyíltak előttünk, és vendégeket szívesen látó termeiben e gazdagon megrakott asztal körül letelepedtünk, ő kegyelmessége meleg szavakban üdvözölt bennünket, mondván azt, hogy szorgalmas, de szerény munkásai vagyunk e hazának.

És e részben igaza volt; mert törekvéseink a maguk meghatározott körében sokkal korlátozottabbak, mintsem más akár társadalmi, akár politikai működések, s mindenestre több subjectív, mint objectív megítélés alá esnek. De mindamellett, hogy nem bírjuk a magasan hullámzó szennvedély, a hevesebben nyilvánuló érzelmek nyelvét, mégis, azt hiszem, nem tévedek, úgy vettem észre, hogy első ittlétünk alatt is nagyobb élénkség, emelkedett hangulat nyilvánult körünkben. Megakarom fejteni e jelenség okát.

Feladatunk, mint erdészegylet, ugyanaz, mint más jó honpolgároké: hogy tehetségünk szerint, saját körünkben előmozdítsuk a haza jólétét, s épen azért nem kerülheti el figyelmünket, ha oly valamint tapasztalunk, mi minden hazafit, minden jó honpolgárt megnyugvással és emelkedettebb érzelmekkel tölt el.

Ezért tekintünk mi lelkesedéssel házigazdánk felé, ezért érezünk melegebben, ezért lüktet sebesebben vérünk, mert látjuk és tudjuk, hogy házigazdánk, kinek asztalánál a legmagyarabb vendégszeretben részeseülünk a legszélesebb értelemben, magas egyházi állásában nem feledi el, hogy magyar főúr, és mint ilyen, tudja és teljesíti kötelességét és nem habozik soha az amúgy is lassan haladó magyar cultura érdekében, legyen anyagi áldozattal, legyen személyes faradozásával, megtenni mindazt, a mi a jó magyarnak, a magyar nagy urnak kötelessége. (Zajos éljenzés.) Ezért érzünk iránta melegebben, ezért tekintünk felé lelkesülten, ezért emelem én társaim nevében is poharamat arra, hogy őt hazánk javára az Isten még sokáig éltesse“. (Hosszan tartó zajos éljenzés.)

Erre az érsek ezeket mondotta viszonzásul :

Nagy köszönettel tartozom azon megtisztelő szíveességért, melyben a magyar erdész-egylet elnöke és érdemdus tagjai engem részeltettek; bár jobban meg tudnám érdemelni azt, mint azt most megérdemeltem.

Én az önök megjelenése következtében némileg szintén erdészeti egyéniséggé váltam. Ma kétségkívül erdőkerülő voltam (Derültség) oly értelemben, mint önöknek is vannak erdőkerülőik, kikben nincs nagy örömük.

Kerültem az erdőt, melyet önök tudományos megbeszélésük tárgyává tettek. Egy kis bajom akadályozott, hogy a közgyűlésben megjelenjek. De a ki így elkerültem az erdőt, önöknek szivessége által, kik ismét szerencsétettek megjelenésükkel, visszakerültem azon kedves körbe, melyben tegnap már oly jól éreztem magamat, s melyben örömmnek egy szívből eredt üdvözlő szózatban akartam kifejezést adni.

Ma ismét szölok önökhöz, tanusítva önök iránti hazafiai tiszteletemet és törekvéseik iránti elismerésemet. De a ki tegnap még számíthatam a mai nap örömeire, ma már nem számíthatók a holnapi nap élvezetére; épen azért, a ki tegnap szívesen üdvözölte önöket, ma a bucsupoharat kényszerülök felelni.

Mit kívánjak én önöknek?

Azt kívánni, hogy hazafias érdeklődésük a nemzetgazdaság egy nagyfontosságú tárgya iránt fennmaradjon, hogy buzgóságuk tovább is lelkesítse önöket, és vezérelje tovább a szép pályán nagy érdemek folytonos szerzésére, ezt tenni annyi volna, mint: az erdőbe fát hordani.

Felesleges dolgot nem teszek. Megóvja ezen érdeklődést és buzgóságot hazafias szellemük és minden nagy és nemes iránt lelkesülni tudó szolgálatkészségök. Kivánok tehát mást, kívánom azt, hogy sikerdus legyen mindaz, mit buzgóságuktól vezéreltetve tesznek, és hogy minden, mihez nyulnak, minden, minék szolgálnak, legyen: „erdő“. A szónyomozók szerint, akár az erdő szónak — erdő, eredő — származását tekintjük, akár pedig az erdő szóval rokon sanskrit „ard“, — mi annyit tesz, mint emelkedik, terjed, gyarapszik, — értelmét tekintjük, az erdő fogalma annak ellenkezőjét foglalja magában, a mi pang; magában foglalja a mozgásnak, s haladásnak, az emelkedésnek, a gyarapodásnak, a növekedésnek eszméjét. Legyen tehát minden, a mihez nyulnak, „erdő“, gyarapodjék gondosságuk, hazafias mőködésük, egyszerűségük hatása alatt.

Legyen egyéni jólétük, legyen családi boldogságuk, legyen gyermekeik keresztény és hazafias nevelése, legyen a haza szolgálatában álló működésük gyarapítva és boldogítva, és legyen így — mindig eredő, gyarapodó és növekvő e nemzetnek és hazának jóléte is. A t. erdészegylet elnöke és tagjai Istentől megáldva és minél több szolgálatot téve a hazának, boldogul éljenek.“

A háziur ezen lelkes és humoros beszédét követő s szünni nem akaró éljenzés elhangozása után a felköszöntések more patrio általánosakká lettek, melyek mindegyikének e helyeni kivétel nélküli feljegyzését lapunk tere nem engedi.

Az ebéd befejezése után az érsek által személyesen vezetettve, Kalocsa város jótékony és nevelő intézeteit szemléltük meg, melyek kivétel nélkül az általánosan tisztelt, s környezete által is szeretett főpap határt nem ismerő önzetlen bőkezűségének, s lelkes hazafiságának maradandó emlékei, valamint bölcs belátásának nemeslelkűsége és emberszeretetének is fényesen szóló tanui bizonyosságait képezik.

Legelőször az apácák által vezetett leányiskolát láttuk, mely egyszersmind árvaház is. A beosztás czélszerűsége, a lak-, ét- és háló osztályok tisztasága és csinja, és az általánosan uralkodó rend tekintetében mintaszerűnek mondhatjuk. Ezen intézetben, közel kétszáz egyén láttatik el.

Megnéztük azután a kórodát és az elaggott betegek ápolóját, ugyancsak az érsek alapítványát, mely intézetek elsejében szinte apácák által néhány évi fennállás óta 1300 betegnél több ápoltatott.

Végre a jezsuita collegiumot és a gymnasiumot kerestük fel, s a szerint, a mit már addig láttunk és tapasztaltunk, nem is várhattunk mást, mintsem hogy ezen intézeteknek berendezését, s az azokban való tisztaságot és rendet példaszerűnek találандjuk, mi részben legkevésbé sem csalódtunk. Legutóbb nevezett intézetben leginkább feltűntek a fiuk hálókamarái, egy-egy ágygyal, székkal és asztalkával felszerelve, s különös zárkészülékkel ellátva, egyáltalában a paedagogia legszigorubb és legczélszerűbb elveinek megfelelőleg berendezve.

Ezalatt alkonyodni kezdett, s minthogy e nap különös élvezeti sorozatát egy az ottani nőegylet által tiszteletünkre rendezett tombolával összekötött tánczvigalom volt befejezendő, siettünk Kalocsa bájos hölgyei körébe, miszerint, a mennyire vándorlásunk közepette lehetséges volt, külsőleg is a körülményeknek megfelelőleg átalakítva megjelenhessünk, tiszteleghessünk, és aztán tánczoljunk.

Ez egyszer azonban — a programtól — a mennyiben a napot befejezni szándékoztunk, nagyon is eltértünk, mert a nap befejezése egész váratlanul viradó utódjának megkezdésévé vált, s hogy ez így történt, csak megfélekedésből történhetett — ám feleljenek ezért Kalocsa városának mindazon szeretetre méltó hölgyei — a kik ezt szépségük és kedveségük által okozták.

Másnap, azaz október-hó 6-án korán reggel hiány nélkül talpon talált tisztelt elnökünk, s készen, hogy az ez napra tervezett utunkat megkezdjük.

Hat óraker indultunk Kalocsáról a homokkötések s befásítások megtekintésére, utközben azonban Hajóson megállapodván, második köz- vagy zárgyűlésünket tartottuk, melynek tárgyai azonban rövid idő alatt befejeztettek. A számvizsgálatra kiküldött bizottság előadójának jelentése alapján számadást-tevőnek a rendes közgyűlési felmentés magadatott, s a jövő évi költségvetés, mely 7850 frt bevétel, ellenében 6290 frt kiadást tüntet ki, jóváhagyatott, felkértevéen egyttal Illés és Máday tagtársak a jegyzőkönyv hitelesítésére. A közgyűlés ülést igénylő tárgyalásai ilykép befejeztetvéen, folytattuk utunkat a csávoly-józsefházi érseki pusztá felé, megtekintendők a homokbefásításokat, melyekről már a megelőző napon Wendl erdömester felolvasásából sok érdekest hallottunk. Az érseki uradalomhoz tartozó homokterület mintegy 2600 holdra terjed, mely az érsek meghagyásából fokozatosan fog befásittatni, mi czélből mindenekelőtt 33 holdnyi terjedelmű faiskola alapítatott. A vetés az iskolákban, melyek $1\frac{1}{2}$ lábra rigoliroztattak, tavasszal történt $1\frac{1}{2}$ lábnyi távolságban ákáczmaggal, s e munkához legalkalmasabb időnek ápril-hó második fele találtatott.

A vetés után következő év őszén már kiültethetők a csemeték, s ki is ültettetett már 1867-óta 1732 holdra közel 40 millió, mire 93.000 frt költetett, míg a még befásítlan maradt 868 hold a következő három év tartama alatt fog befásítatni. Megkísértették ugyan az erdősítést más fanemekkel is, a siker azonban leginkább az ákác mellett szól. Ezen újonnan befásított területek 20 évi fordában kezeltetnek, tiszta jövedelem azonban azokból az igényelt nagymérvű ertési költségek miatt a második forda letelte előtt nem marad, s ekkor előleges számítások szerint holdanként 1 frt 89 krt teend. Kétséget nem szenved tehát, hogy a hazafias szellemű érsek a római költő „sic vos non vobis . . .” talánya értelmében működik, a miért neki a haza s az utókor hálás köszönetét biztonnyal meg nem tagadandja.

Saharát — hogy nem foguuk esávoly-józsefháza körül találni, — arra Illés tagtársunk felderítései folytán előre resignáltunk, s mégis bátran állíthatjuk, hogy arról, a mit hallottunk, oly embernek, a ki az alföldön nem járt, soha helyes képzelete sem lehet. Órákig haladtunk kocsin, de többet gyalog a beláthatlan területen, melynek csak is a földszinéről kiemelkedő, itt-ott közéjükben kivájt buczkák, s toronyszerű magaslatok adnak némi változatosságot.

Láttuk és dicsérő elismerésre méltóknak találtuk a már főnebb elősorolt szakértelemmel eszközölt összes munkákat, melyeknek sikere el nem tagadható, a mennyiben mintegy 2000 holdon gyönyörű fiatal ákáczerdők díszlenek, s imitt-amott természetesen csak mint néhány hüvelyknyi zsenge ültetőczők alig kandikálnak ki a homokból. De azt is láttuk, mikéint daczol a rakoncztalan homok sok esetben az ember szorgalmával, míg végre a cultura hódító hatalmának engedve, leköteti magát, s a növény életét csirájában kiülő futó természetét lassanként televényesedéssel s állandósággal váltja fel.

Délután 4 óra lett, midőn a megelőzöttek után kifáradva, de a látottak által minden tekintetben kielégítve, a többször nevezett pusztára érkeztünk, a hol annak derék bérlője Ertl János ur által szívélyesen fogadtattunk, s magyarosan megvendégeltettünk. A szabadban felállított s gyönyörűen feldíszített sátor-fedte hosszú asztalsoron mi sem hiányzott, a mi a jó kedv gerjesztésére, s a nem hiányzó étvágy teljes lecsillapítására szolgálhatott, s miután ez utóbbi az izletes étkek, s a nagy bográcsokban készült halászlé által kielégítettett, még egyszer, s ez uttal utoljára indult meg szabadban, annál szabadabban, a felköszöntések sora, melyekben tisztelt elnökünket Keglevichet, az érseki javak derék igazgatóját Schusztter kanonokot, vendégszerető gazdákat, s számos barátainkat éitettük.

Késő este végre távoznunk kellett Bajára, hogy másnap kora reggel, tanulságos tapasztalatainkkal gazdagabban, a Budapestre menő gőzhajóval tüzhelyeinkhez s szokott foglalkozásainkhoz visszatérjünk.

Jelen tudósításunkat befejezendők, nem mulaszthatjuk el, mindazon ügybuzgó hazánkfiaimnak, kik jelen közgyűlésünk alkalmával az Országos Erdészeti-Egyesület, ennek működő tagjai, s illetőleg a hazai erdőgazdaság irányában meleg és elismerésre méltó élénk érdekeltségüknek bizonyítványát adták, köszönetünket kifejezni, s egyuttal szaktársainkat is komolyan emlékeztetni és serkenteni arra, hogy szakunk érdekeit, az egylet által nyújtott működési tér utján, minél gyakrabban és minél buzgóbban szolgálni a leghazafiasabb polgári és szakbeli kötelességek közé tartozik. B.

A határőrvidéki erdőüzleti társulat szerződése felbontatott.

(B.) Lapunk t. olvasói jól ismerik a péterváradai és brodi határőrvidéki ezredeből eladott 30.000 hold tölgyerdő azon vásári ügyét, mely egyfelől a kedvezőtlen üzleti viszonyok, másfelől pedig a vételt tevő, de az üzlet legombolyítására képtelennek bizonyult bankok élnetlenségére folytán felbontatott.

Mi ez ügyre vonatkozó nézetünket lapunk mult füzetében mondtuk el, s bár ott kifejezett tanácsunk nem követésének indokait fürkészni nem kívánjuk, azt az egyet azonban még sem hallgatjuk el, miszerint óhajtjuk, hogy minél kevesebb oly pénzintézete legyen Magyarországnak, melynek érdek képviselőit hivatott főbb hivatalnokai és igazgató tanácsosai a kezökre vett üzleti vállalatokat jobban ne tudják adminisztrálni, mint tudták a szerződő bankok a határőrvidéki erdőüzlet ügyét intézni, s melynek emberei, ha már a szakértők tanácsát kérni és követni felesnek hiszik, ne értsék és ne ismerjék azon üzlet lényegét, természetét és fontosságát, melyet megkötnék, hogy így a reájuk bizott részvénypénzt lelkiismeretlen könnyelműséggel szerencse kockára ne dobják, vagy csupán jó kedvök fordulata szerint ne tegyék és vegyék.

Az eredeti szerződés, illetőleg a vásár felbontását tárgyazó kiegyezési szerződés hiteles helyről nyert értesülésünk szerint következő főbb feltételeket tartalmazza.

Az 1872. évi október-hó 5-én kelt szerződés összes feltételei, mennyiben azok a kiegyezési szerződésben másitva nem lettek, teljesen megszűnnek.

A tikár-topoloveczi pagony északi részében átadott 2500 hold tölgyerdőnek az eredeti szerződés értelmében való kihasználása a consortiumot illeti, s ezt 1878. évi deczember 1-ig

ugy tartozik foganatosítani, hogy a vágásterületet minden fa-anyagtól és hulladéktól megtisztítva mezőgazdasági művelésre alkalmassá tegye. Az ezen vágásterületért ezüstben lefizetett 2,775.000 oszt. ért. forint szerződési ár a kincstáré marad.

A consortium által tett üzleti építkezésekkel elfoglalt területek, valamint a faraktárak helyei 1878. évi december 1-én a kincstár rendelkezésére visszabocsátandók.

A fa kiszállítására készített utak és közlekedési eszközök, kivéve a gördithető üzleti anyagot 1878. évi december 1-jén minden kártérítés nélkül a kincstár birtokába mennek át.

Az 1872. évi október 5-én kelt szerződés tárgyát képező és használatra át nem adott erdők a kincstár szabad rendelkezésére visszabocsátatnak, s ugy ezekben, mint az ezekkel szomszédos többi államerdőkben a kincstárt semminemű használati korlát nem köti.

A consortium az 1872. évi október hó 5-én kelt szerződés felbontásáért, miután a megvett erdőterületnek $\frac{11}{12}$ -részét visszaadja, birságul a letett 3,330.000 frt óvadéknak $\frac{11}{12}$ részét, vagyis 3,052.500 frtot fizet oszt. bankó értékben, mely összegbe egyébiránt még beszámíttatik azon 180 902 frt, melyet a consortium 1873. évi szeptember hóban az ugyanazon év október 6-án esedékes 2,775.000 frt lefizetésére nyert időhadékra 6 $\frac{0}{0}$ -os késedelmi kamat fejében fizetett, ugy hogy a most megfizetett összeg bankópénzben 2,871.589 frtot tesz.

Ezen birság-összeg megfizetését a consortium az eredeti szerződés értelmében letett földhitelintézeti értékpapirokkal fedezi, mely papirok értéke a bécsi börzén e folyó év október 13-án fennállott árfolyam szerint számíttatik.

A kiegyezési szerződésben foglalt valamint az eredeti szerződésből érvényben maradó kötelezettségek biztosítására a consortium 277.500 frt biztosítékot tesz le.

Az eredeti szerződés alapján letett biztosítékból a birság és az új biztosíték kiegyenlítésére után fenmaradó értékpapírok a consortiumnak visszaadottnak.

A kincstár elengedi a consortiumnak azon költségrészletet, mely az eredeti szerződés szerint részére eladott 30.000 hold erdő felmérésére eddig fordított költségekből $\frac{2}{3}$ részben a consortiumot illette volna, melynek fejében aztán a consortium sincs jogositva a múlt évben késedelmi kamat gyanánt lefizetett, és most a birságba beszámított 180.902 frt után az 1873. évi october 1-től a kiegyezési szerződés keltéig való időre kamatot igényelni.

A consortium együttesen, — melyet a kiegyezési szerződés megkötésénél a magyar általános „Földhitel-részvény-társulat“ részéről Sax Herman, az „Angol-magyar bank“ részéről Weiss Móricz, a „Franko-magyar bank“ részéről Kohen I. I. és ifj. Pollak Bernát részéről dr. Neuda Miksa képviseltek, — valamint a képviselt consortialis tagok egyen-egyen is a kincstár irányában törvényes evictiót vállalnak mindazon követelések ellenében, melyek a consortium nem képviselt tagjai vagy bármely más személyek által az eredeti szerződés felbontása folytán támaszthatnának.

A netalán később felmerülő peres-kérdések a petrinjai törvényszék elé tartoznak, s a kiegyezési szerződésben meg nem jelölt esetek az általános polgári törvénykönyv értelmében döntetnek el.

Végül ide jegyezzük még, hogy a kiegyezési szerződést aláírók mily arányban viselik a veszteséget. Az angol-magyarbank $\frac{7}{15}$ -öd részt, a franko-magyarbank $\frac{4}{15}$ — és a magyar általános földhitel részvénytársulat szintén $\frac{4}{15}$ -öd részt.

A vállalatban legkevesebbet károsodtak ifj. Pollák Bernát bécsi és Guttman testvérek budapesti fakereskedők, mert ezek a bankoknak azt mondták, hogy az üzlet jó, s ők felbontani

nem hajlandók, a bankok unszolására azonban ezek is engedtek, még pedig oly kikötéssel, hogy Pollák az általa befizetett 600.000 frt visszanyerése mellett 125.000 frtot, és Guttman testvérek 49.800 frtot vállaltak el; míg az ezek részét illető összes többi veszteség is a bankokat terheli.

A szerződés stornirozása folytán a bankok még következő összegeket kötelesek fizetni és hordozni: Divald Adolf üzleti igazgatónak 85.000 frt végkielégítést Fridau stiriai vasgyárosnak, kinek a szenet eladták, 100.000 frt kárpótlást, és végül 600.000 frt kezelési költséget.

Horváth Gyula, Küküllőmegye felső-kerületi képviselőjének interpellatiója.

Horváth Gyula orsz. képviselő ur a képviselőháznak f. évi nov. 5-én tartott ülésében a m. kir. pénzügyminister urhoz az alábbi interpellatiót intézte:

„Van szerencsém a pénzügyminister urhoz interpellatiót intézni. Mielőtt azonban azt beadnám, legyen szabad röviden a tárgyat jeleznem. — Erdélyben az államerdők, a faüzlet, az állam által ugy kezeltetik, hogy az állam megmérhetetlen kárt szenved. Ezen már megkezdett faüzlet folytatását egyszerre megszakítani nem lehet, ezt mindenki tudja. De hogy azon gazdálkodás, mely az államerdőségeket részint tönkre tette, és az alig fejlődő fakereskedést Erdélyben már csirájában elnyomta, megszüntessék, ez az országnak, és különösen az ország erdélyi részének érdekében áll. Tudomásomra jutott, hogy a kormány a raktárakban felhalmozott famenyiségétől valahogy megszabadulandó a legközelebbi időben, ha jól emlékszem szeptemberben Biach és Bayersdorf czéggel bizonyos fa eladása iránt alkura és szerződésre lépett, ezen szerződés értelmében Biach és Bayersdorf czégnek 16 krért kubiklábját számítva a fának, adatik évenként mintegy 1,200.000 egész 2,000.000 köblábig

terjedő mennyiség; azonban ezen 16 krtól eltekintve, az állam fizet a cégnek a Petrozsényba átadott fa felfűrészeltetéséért kubiklábonként 9 krt, azért, hogy leszállítsa a cég Temesvárra, Lippára, Szegedre, Aradra, kubiklábonként 5 krt, továbbá ad az állam ezen cégnek — ha jól vagyok értesülve — 2 krajczárt kubiklábjától provisiót, azaz fizet nyers kubiklábjától 16 krajczárt.

Mindenki tudja, hogy a felfűrészelés által a famennyiségből 30% elvész, tehát tulajdonképen az állam nem száz kubiklábát kap nevezett piacon, hanem 70-et. Így tehát 100 köblábért annyit, a mennyit helyes számítás szerint 70 köbláb után kellene fizetni. Ha ezen szerződés így áll, és ha való — a mint én értesültem — hogy további faüzletekre is e céggel alkut akarnak kötni és szerződésre lépni, mi pedig nem vezethet egyébre, mint Erdélyben a fakereskedésnek tökéletes elrontására. Ezen ügyet tovább halasztani nem lehetvén, bátor vagyok a pénzügyminister urhoz a következő interpellatiót intézni.

Igaz-e, hogy a Biach és Bayersdorf céggel a kormány szeptemberben szerződésre lépett egy bizonyos mennyiségű fának Petrozsényban történendő átadása iránt.

Ha ez áll, igaz-e, hogy a kormány szándékozik nevezett céggel még többi meglévő fakészletre is hasonló szerződésre lépni?

A minister ur jónak tartja-e, hogy a már is elsatnyult fakereskedés Erdélyben egy kézbe koncentráltatnék?

Ha nem mit szándékozik tenni, hogy az erdélyi faraktárakban felhalmozott készlet eladható legyen?

Egyszersmind az egyének és állam érdeke lehetőleg megóvassék, a midőn a piacra ily nagy mennyiségű fa egyszerre ki fog dobatni? — —

Mindezekhez mi még csak azt tesszük, hogy Horváth Gyula ur a tüzi-fát négyszög ölével méri! *)

*) Lásd az „Ellenőr“ című napilap f. évi szeptember-hó 27-én kiadott 265-ik számában az „Erdélyi levelek“ című czikket. B.

A fapiacról.

Budapest, november 15.

Hazánk azon részeiben, hol kedvezőbb termés volt, a fafogyasztás ha nem is nagymérvű, de mindenesetre oly fokon áll, mely szemben terhes pénzviszonyainkkal bátran ki-elégítőnek mondható, és különösen a bácskai és bánáti lakosok részéről, hol dusabb volt az aratás, jó favásárlásra lehet számítani akkor, ha a szemes termények mostani nyomott árai emelkednek, s így az eladással még helyesen késlekedő gazdák anynyi pénzhez jutnak, hogy a korábbi kedvezőtlen évek súlya alatt meghanyagott gazdasági épületeik kijavítására gondolhatnak.

Mint már számos alkalommal jeleztük, hazánk északi része igen jelentékeny favevőt nyert a kassa-oderbergi vonalon át Némethonba, különösen a fenyőféle fűrészgyártmányokra, melyeket ez idő szerint tisztességes jó árért szállítanak ki a sáros-, zolyom-, szepes-, liptó-, árva- és trencsénmegyei erdőkből, de melyekhez ide tovább még hazánk keleti részéből jövő fenyőanyagok is csatlakozhatnak, kivált azon esetre, ha pontos és bizalomkeltő szolgálat által Némethon piaczat minél inkább magukhoz kötni igyekezzünk. Némethon piacainak megnyerésénél hazánk javára szolgál még azon körülmény is, hogy a rajnamenti vidékeken száraz időjárás esetében vízhiány folytán, mint az eset jelenleg is áll, kevés fűrészanyag termelhető, mert az ottani fűrészek nagyobbára vizerőre vannak berendezve; s így akkor, midőn azok az ugynevezett „száraz-ünnepet“ ülik, metszett áruink mindig jobb keletnek örvendnek, melyekben mi kevésbbé szenvedhetünk fogyatkozást, mert fűrészgépeink ellenkezően a rajna-vidékiekkel nagyobbára gőzerő által hajttnak.

Némethoni fogyasztóinknak köszönhetjük azt is, hogy daczára a mult évről visszamaradt nagy fakészletnek az eladásra váró és terhesnek mondható nagy fenyőfakészleteink nincsenek.

A fenyőféle anyagok árait következőkben közölhetjük :

Garam-Kövesden mérsékelt készlettel a jegenyefenyő szálfá köblábjá 16—22 kr.

Garam-Berzenczén és Ó-Zólyomban a fenyőfűrészáru köblábjá 38—48 „

Budapesten, jegenyefenyő szálfá köblábjá 20—25 „

„ „ deszka „ 46—54 „

„ luczfenyő deszka „ 59—63 „

A budapesti piacon történt eladások közül feljegyezzük még, hogy közelebről 50 drb tutajt, melyek 8—13"-es mellméretű törzsekből voltak kötve, köblábonként és 6 havi hitelre 17¹/₂ kron adtak el.

Szegeden. Egy köbláb fenyődeszka 56—66 kr.

Egy köbláb fenyő szálfá 15—24 kr.

A szegedi piacon a máramarosi és erdélyi szálfákból jelenleg készletben van mintegy 50—60 ezer darab szálfá, továbbá mintegy 300 ezer köbláb deszka és 6—8 ezer öl tűzifa.

Szolnokon. Egy köbláb luczfenyődeszka 50 kr.

Egy darab 10⁰ h. 16" középátmérőjű luczfenyő szálfá . 15 frt.

„ „ közönséges fenyőszarufa 1 „

Egy köbláb fenyőszállfa 16—18 kr.

„ öl 3'-as fenyő tűzifa 8 „

Soborsinban. Egy köbláb luczfenyődeszka 42—50 kr.

Egy köbláb luczfenyő épületfa 15—24 „

Tokajban. Egy köbláb luczfenyő deszka 44 „

Egy köbláb fenyő szálfá 14—16 kr.

Petrozsényban. Egy köbláb luczfenyő épületfa 12—18 „

Komáromban. 100" 2¹/₂⁰ h. és 11" sz. első

osztályu luczfenyődeszka talppal együtt 85—86 frt.

Egy köbláb fenyő épületfa I. osztályu vagy vastag . 29 kr.

Egy köbláb fenyő épületfa II. osztályu vagy közép . 25 kr.

„ „ „ „ III. „ „ vékonyabb 20 „

A Komáromban jelenleg készletben lévő terhelt és üres tutajok száma kerekszámban 100 körül áll, és így kevés lévén a készlet, e piacznak nagy kereskedésre a jövő tavaszig nincs jelentősége.

Oderbergben jegenyefenyő szelvényáruért köblábonként 54—58 kr.
Szépminőségű luczfenyő szelvényáruért köblábonként 68—76 „

A dongafák kedvezőtlennek nem mondhatók ugyan, mindazonáltal szemben a tavasszal állott és továbbra is várt árakkal hanyatlottak, a minnek oka az, hogy hazánkban a szőlőtermés nem volt oly méretű, hogy belföldi fogyasztóiuk számára is bővebb mennyiségben szükségeltettek volna dongák, s ezért hazai vásárlók a külföldi vevők versenyzőikül nem léptek fel, másfelől oka azon körülmény is, mert a dongakészítés tetemes termelési költséget igényel, s minthogy ezért a közvetítő kereskedők arra vannak utalva, hogy elő-eladásokat tegyenek, vagyis a külföldi tőke segélyével termeljenek, ezt nem kedvező hitelviszonyaink folytán csak az áru olcsóbb adása által nyerhetik meg, miután a vásárló az adott előleg kamatja fejében igen természetesen olcsóbb árakat köt ki.

A francia dongának ezere jelenleg Triestben 195—210 frt.

A vasuti talpfák ára főleg azon fokon áll, melyet korábbi alkalmakkor is jeleztünk, mihez azon nem kedvező körülmény járul, hogy belföldi pályáink, állítólag a teher-szállítmány hiánya miatt, üzleti költségeiket, különben igen helyesen, egyre inkább megszorítják, s így az anyagszer készletek bevásárlásában is tartózkodók.

A talpfák darabja Oderbergben árjavulással 185—192 kr.

Tölgykéreg. E cikkből hazánkban eddigelé aránylag keveset termelvén, valami nagyobb forgalom nem fejlődhetett ki,

noha kívánatos volna, hogy a tölgy cserkéreg termelésére alkalmas tölgyeseink használatánál erre gond fordítottassék, anynyival inkább, mert a külföldi bőrgyárak a luczkéreg használatára nem hajlandók és örömebb csak a tölgyet veszik. Ez árunak mázsája Oderbergben 3.₂—4.₅ frt,

Luczkéreg. Ez anyag inkább hazai timáraink és bőrgyáraink által fogyasztatik; minthogy pedig a bőripar pang, s a gyárak egy része az üzletet egészen beállította, másik része pedig megszorította, a kész áru szaporodásnak indult. E rossz helyzetnek egyébiránt némi jó hatása is lett, mert a kéregkereskedőknek új fogyasztókat kellett keresni, s ilyenre a szomszéd Austriában akadtak is, minek következménye lett, hogy a magyar luczkéreg a bőriparral nagyban foglalkozó brünni piacon újabban jelentékeny tért foglalt, s a Brünnben már nagyban meghonosodott stíriai kérget annyira legyőzte, hogy mázsájáért 30—40 krral többet adnak.

A mi a luczkéreg árát illeti, ez Brünnben és Budapesten egyenlő lépést tart, s mázsája jelenleg 2.₃₅—2.₄₅ frt.

Luczkérgünk előnyös csersavtartalommal bírván, mindig kelendőségre számíthat, s ezért kívánatos volna, minthogy ez áruból is felesleges mennyiséggel bírnunk, hogy a szomszéd tartományokba minél élénkebb kivitel fejtsék ki.

Tüzifa. Téli idő lévén, a tüzifa fogyasztása kettős mértéket ölt, a mire szükség is van, mert e választékból némely helyt nagyok még a multról maradott készletek; melyek azonban épen nem aggasztók, miután a múlt évi termelés úgy az erdőbirtokosok, mint a kereskedők részéről már megszorított volt; miből folyólag, ha teljesül azon várakozásunk, hogy oly havas és hideg telünk lesz, mely jó, fafogyasztást igényel, a jövő évi eladásokra ismét áremelkedésre számíthatunk; noha nem tagadható az sem, hogy a köszönet igen jelentékeny versenytársnak kell elismernünk.

A tüzifára nézve Budapest a legjelentékenyebb piac

lévén, erről ez alkalommal feljegyezni kívánjuk, hogy itt a leginkább keresett választék a cser-hasábfa, hogy feles készletek nem állanak rendelkezésre, s hogy déli irányból, honnan Budapest az elfogyasztott tömegnek igen jelentékeny részét veszi, a Dunának 2 hónap óta tartó rendkívül kedvezőtlen vizállása miatt a szállítás ugyszólva megszűnt, mert a hajók még félteherrel is alig jöhetnek fel, a mi természetesen a szállítási költséget megkettőzi.

Az egyes raktári árak Budapesten következők :

Egy öl 3'-as cserhasábfa	17—18. ₅ frt,
„ „ „ tölgyhasábfa	14—16 „
„ „ „ bükkhasábfa	15—16. ₅ „

Végül idejegyezzük még azt is, hogy Budapesten egy mázsa elsőrendű gubacs ára 17.₅—18.₄ frt, mely magas ár az ideigyeng evallonea- és gubacstermésben leli magyarázatát.

Bedő Albert.

Előfizetési felhívás „Erdészeti segédtablákra“

melyek a méter-mérték-rendszer alapján összeállítva 1875-ik év első hónapjában ki fognak adatni.

Tartalmuk következő leend.

1. A méter-mérték-rendszerről szóló törvény. — 2. Tudnivalók a méter-mérték használatáról. — 3. A jelenlegi és méter-mérték-rendszer arányszámai és egymásbani átváltoztatása táblákban (*a*) a hosszmértékek, *b*) a térmértékek, *c*) a köbmértékek, *d*) az ürmértékek, *e*) a súlymértékek). — 4. Mily mértékek használandók a tüzi fáknál. — 5. Az átmérőknek és körületeknek megfelelő körlapok. — 6. Hengertábla : törzsek, szálfák és tönkök köbözésére (*a*) az átmérők, *b*) a körület szerint). — 7. Az ácsolt vagy metszett gerendák köbtáblái. — 8. A deszkák és padlók köbtáblái. — 9. A törzsfa-tömeg választékaránya. — 10. A tőke- és gyök-fatömeg választékaránya. — 11. Termési táblák (*a*) szál-erdőkre, *b*) sarjerdőkre.) — 12. A fák idomszámai. — 13. Az álló fák

köbttartalmai. — 14. Ertési költségvetések (I. A talaj előkészítésénél; II. vetéseknél *a*) az erdei famagvak sulyai, szem mennyisége és csirázási százaléka, *b*) a fenyő-tobozok magtartalma, *c*) magszükséglet, *d*) a felmunkált terület aránya az összterülethez, *e*) teljvetések, *f*) barázda- és sorvetések, *g*) foltvetések. III. Ültetéseknel: *a*) csemeteszükséglet a különféle ültetési módoknál. *b*) gumóvali ültetések, *c*) gumónélküli ültetések, *d*) Buttlar-féle ültetések, *e*) domb-ültetések, *f*) tölcserültetések, *g*) csomóültetések, *h*) árokültetések, *i*) homokkötések, *k*) dugványozások. IV. Erdőkertek alakítása, fenntartása). — 15. Különféle anyagok sulyai (fa-, föld-, kő-, szén-nemek, némely folyadékok és gabonaneműek). — 16. A különféle cserző anyagok csertartalma. — 17. A tölgykéreg mennyisége köbméterenkint. — 18. Erdei ut-építési költségvetések. — 19. Vizi építkezési költségvetések. — 20. Földmunkálatoknál megkívántató napszámok. 21. Kőfeszítésnél és rakodásnál megkívántató napszámok. — 22. Szálfák vágatásánál és ácsolásánál megkívántató napszámok. — 23. Zsindely készítésénél megkívántató napszámok. — 24. Kerítések készítésénél megkívántató napszámok. 25. Faanyagok szekérrei rakodásához szükséges napszámok. — 26. Tüzelő-fa szerkesztésére megkívántató napszámok. — 27. Haszonfa szerkesztésére megkívántató napszámok. — 28. Téglá- és mészégetéshez szükséges famennyiség. — 29. Fa- és cserép-zsindely-szükséglet építkezéseknél. — 30. Egyéb kisebb segédtablák. Egy példány ára 4 frt o. ért., mely pénzösszeg postautalvány útján alólirtak címén Budapestre (vár uri-utca 42-ik szám) küldendő.

Midőn ezennel T. Cz. tudomására hozzuk, hogy ezen táblákat a legpontosabb közvetlen számítás mellett a legjobb források felhasználásával állítjuk össze a nyomandó példányok mennyiségének megközelítő meghatározhatása végett kérjük, sziveskedjék előfizetését folyó évi november-hó végeig hozzánk juttatni. — Budapest, 1874. szeptember havában. A szerkesztők és kiadók: Ifj. Hoffmann Sándor, vallás és közokt. min. titkár és műegyetemi erdészeti magántanár, és Hirsch István, vallás és közokt. ministeri fogalmazó.

Erdészeti Naptár 1875-re. Légrády testvérek kiadó-hivatalában (nádor-utca 6. sz.) megjelent a jövő évi „Erdészeti zsebnaptár“. Szerkeszti ifj. Hoffmann Sándor. Ára csinos vászonkötésben 1 frt 80 kr. Ajánljuk a megérdemlett pártolásra.

Változások az erdészeti szolgálat körében. Trnawszky

Márk m. kir. erdőgyakornok a besztérczebányai m. kir. jószágigazgatóságához erdészszé, Krause Géza m. k. erdőgyakornok az ó-buda-gödöllői m. k. jószágigazgatóságához erdészszé, Schierer József m. k. pénzbecsőr a besztérczebányai m. k. jószágigazgatóságához pénztárnokká és Gregor András m. k. számvivő ugyanezen igazgatóságához pénztári ellenőrré neveztettek ki.

Előfizetési felhívás az „Erdészeti Lapokra“. Azon t. erdőbirtokosokat, szaktársainkat, ügybarátainkat és casino-egyleteket, kik és melyek szükségét érzik az „Erdészeti Lapok“ olvasásának és járatásának tisztelettel felkérjük, hogy az 1875. évi előfizetést mielőbb megtenni sziveskedjenek. Lapunk ára egy évre és azok számára, kik az Orsz. Erdészeti-Egyesületnek nem tagjai 8 frt; az egyesületi tagok számára az 5 frt évdíj vagy alapítványi kamat beküldése mellett 3 frt. Az előfizetések legczélszerűbben posta utalvány által az „Országos Erdészeti-Egyesület pénztárához Budapestre (vár, dísz-tér 12. szám)“ intézendők.

Szerkesztői üzenetek.

Fa-impregnatio. R. M. Közölni fogjuk a jövő évben.

Poroszhon-erdészeti hivatalsszervezése. Érdekes közlemény lévén, kiadható lesz, ezt megelőzőleg azonban birni kívánjuk az egész kéziratot, és megköszönök azt is, ha a használt német forrásokat ideiglenesen szintén kezünkhöz juttatná.

A sodrony mint faszállító eszköz. Horvátországba. Egy ily tárgy és az Önénél kimerítőbb közlemény már régebben lévén kezeink közt, szives elnézését kell kérnünk, hogy különben érdekes ismertetését ezuttal mellőzzük.

Egy új mérő-eszköz. B. E. Gratulálunk a törekvő munkának, s köszönjük a nagybecsű küldeményt, mely bár lapunk teréhez mérve kissé hosszú és költséges rajzokkal is van illusztrálva, de azért a jövő évben világot látand.

Sz. P. urnak Erdélybe. A cserkéregről szóló tudósítást lapunk jelen füzetének „Fapiacsról“ czimű czikke tartalmazza.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.